

**PITYPANG ÓVODA
JAKABSZÁLLÁS**

HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

2018

TARTALOMJEGYZÉK

Az óvoda adatai

1. Bevezető

2. Helyzetelemzés

3. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja

3.1. Gyermekkép

3.2. Óvodakép

4. Óvodánk szerkezete

4.1. Személyi feltételek

4.2. Tárgyi feltételek

5. A tevékenységközpontú óvodai nevelés fő feladatai

5.1. Egészséges életmódra nevelés

5.2. Érzelmi nevelés, szocializáció

5.2.1. Óvodánk ünnepei, rendezvényei

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi nevelés

5.3.1. A gyermek tevékenykedő lény

5.3.2. A nevelő hatás belső - a tevékenység tartalmából eredő feltétele

5.3.4. A személyiség felfogható az egyénre jellemző hierarchiaként

6. Tudatos fejlesztés feltételei

6.1. Objektív feltételek

6.2. Szubjektív feltételek

6.2.1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

6.2.2. Az óvodapedagógus modell szerepe

6.2.2. Az óvónő és a dajka együttműködése

6.2.3. Dajka és gyermek kapcsolat

6.2.4. A környezetben élők hatásai

7. A fejlesztés tartalma

7.1. Játék és tanulási tevékenység

7.2. Társas és közösségi tevékenység, szocializáció

7.3. Munkatevékenység

7.4. Szabadidős tevékenység

8. A komplex tevékenységek rendszere

- 8.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek
  - 8.1.1. Anyanyelv
  - 8.1.2. Matematika
- 8.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek
  - 8.2.1. Külső világ tevékeny megismerése
  - 8.2.2. Művészeti tevékenységek
- 8.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő tevékenységek
  - 8.3.1. Mozgás

9. Dokumentációs rendszerünk

- 9.1. A nevelés tervezése és időkeretei
- 9.2. A fejlesztés módszere
- 9.3. A nevelés időkeretei
  - 9.3.1. A napirend általános időkeretei
  - 9.3.2. Hetirend
- 9.4. A nevelés általános tartalma és maximális időkeretei
- 9.5. Csoportszervezés

10. Gyermekvédelem

- 10.1. Gyermeki jogok
- 10.2. Gyermekvédelmi esetek

11. Óvodánk kapcsolatrendszere

- 11.1. Az óvoda és a család kapcsolata
- 11.2. Kapcsolattartás az iskolákkal
- 11.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

12. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

13. Tehetséges gyermekek óvodai nevelése

14. Keresztyén nevelés az óvodában

15. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

16. Érvényességi nyilatkozat

17. Legitimációs záradék

18. Felhasznált irodalom

19. Eszköznorma

Az óvoda adatai

Az intézmény neve:	Pitypang Óvoda
Székhelye:	6078 Jakabszállás, Dobó u. 23. Telefon: 0620 425 6990
OM azonosítója:	200 828
Fenntartója:	Pitypang Virágai Oktatási Alapítvány 6078 Jakabszállás, Dobó u. 23 Tel.: 76/382 – 047, 06204256990
Fenntartó képviselője:	Schaáf Noémi
Az óvoda befogadóképessége:	25 gyermek
Az óvodai csoportok száma:	1 gyermekcsoport
Az intézményvezető neve:	Andrási-Csáki Ildikó

Az alap-és kiegészítő tevékenységenként ellátott feladatok:

- Óvodai nevelés, iskolai életmódra felkészítés
- Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelése
- Óvodai intézményi étkeztetés

Alapító okirat száma: Pk.60113/2004/4, 200408.13

1. Bevezető

Az óvoda a 3-7 éves korú gyermekek intézményes nevelésének színhelye. Programunk középpontjába állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezelni. Ezzel együtt felvállaljuk a többi gyermekkel együttnevelhető sajátos nevelési igényű (továbbiakban SNI) gyermekek integrált óvodai nevelését.

A Helyi Óvodai Nevelési Programunk a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptációja, kiegészítve a néphagyomány őrző programokkal. A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A néphagyomány őrzése, bemutatása külsőségekben és gyakorlatában is a magyarság tudat, a múlt értékeinek a megtanulása, élése, a múltunkban él a jövő gondolatának az elfogadásával. TSMT torna vizsgáló és terápia kiegészíti az óvodai munkát.

A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktiválását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés, néphagyományra nevelés célja, a 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken,
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Pedagógiai Programunkat a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, 20/2012.(VIII.31.) EMMI Rendelet, a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet – **az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról – alapján felülvizsgáltuk. A jelenlegi módosítást a 37/2018.(VII.25.) kormányrendelet tette szükségessé. Programunkban megőrizzük az eddigi gyakorlatunk eredményeit** és legjobb tapasztalatait. Nevelőtestületünk minden tagja azonosul az Alapprogramban megfogalmazott alapelvekkel.

Ez a dokumentumunk rendszerbe foglalja az egész óvoda nevelési-fejlesztési gyakorlatát, amelyet a napi nevelőmunkánkban alkalmazunk. Egyben tájékoztató is, amelyből partnereink (szülők, fenntartó, iskolák, stb.) megismerhetik, hogy milyen értékeket közvetítünk.

Továbbra is olyan intézményt szeretnénk kialakítani, amely megőrzi a korábban felhalmozott szakmai, pedagógiai értékeket. Óvodai programunk fő tevékenységei, egy-egy témaegység, élményegység, tevékenység köré épülnek, melyek témái környezeti tartalmúak. Feladatunk a megoldáshoz vezető utak feltárása, a hozzá kapcsolódó ismeretek széleskörű tanulmányozása.

2. Helyzetelemzés

A 2000-ben nyílt Pitypang Óvoda a Duna-Tisza közén elhelyezkedő Jakabszálláson működik. A falu lakossága egyrészt mezőgazdaságból él, másrészt a falutól 17 km-re lévő Kecskeméten vállalt munkákból. Fő mezőgazdasági tevékenysége a háztáji megtermelése mellett a spárga és a szamóca-termelés.

A 2800 lélekszámú falu hátrányokkal küzd. Egy 3 csoportos óvodája és kb.300 fős iskolája van. Az önkormányzat inkább a pályázatokból él munkahelyet nem tudnak teremteni a meglévő infrastruktúra mellett. Orvosi rendelők, iskola óvoda boltok vendéglátó egységek, valamint egy műanyag feldolgozó üzem van Jakabszálláson. 2015 óta azonban a falu élénk fejlődést mutat, munkahelyek és a letelepedési lehetőségek és a kulturális élet terén.

2. 1. Az óvoda természeti, társadalmi környezete

A vidéki élet, az itt élő családok összefonódása, melegsége erősíti bennünk és óvodás gyermekeinkben a természet szeretetét, megbecsülését és megóvását. Helyi sajátosságaink meghatározó eleme a környezetünk. A nevelőmunkánk során is feladatként kezeljük a környezeti nevelés sajátosságait, a természetvédelmet, környezetvédelmet.

Óvodáinkba járó gyermekek családi helyzete rendezett és harmonikus. A családok túlnyomó része nagycsalád, ahol a gyermekek reális és odaadó nevelése folyik.

3. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a néphagyományokra épülő nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket az önállóságra neveléssel együtt.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik.

Mivel a gyermek elsődleges tevékenysége a játék, ezért a játékot olyan komplex tevékenységformának tekintjük, melyet az óvodapedagógus tudatosan felhasznál a nevelés folyamatában a céljai eléréséhez. Játékba ágyazott tanulás igen fontos gondolat az óvodai testületben.

Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosításával mindezt úgy kell megvalósítanunk, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a nevelés, a fejlesztés ne legyen számukra megterhelő és a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak a komplex tevékenységek tartalmi elemeivé.

3.1. Gyermekképünk

Az óvodás gyermek tanulása elsősorban mintakövetés, utánzás során valósul meg, így a velük kapcsolatba kerülő valamennyi felnőtt, pedagógiai modell.

Óvodánk minden dolgozójának /elsősorban magatartása és beszéde által/ pozitív modellnek kell lennie. „Jó, hogy vagy, örülök, hogy itt vagy” érzést kívánjuk erősíteni nap, mint nap.

Szeretnénk, hogy a labilis érzelmi megnyilvánulásokkal bíró három éves az óvodáskor végére érje el, hogy önálló feladatvégzéssel, kooperatív, szociális magatartással tudja a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt viszonyt kezelni. Legyen önálló, talpraesett, tudjon nyerni és veszíteni egyaránt.

Sajátítsa el a másság elfogadását azon az áron is, hogy magát tudja elfogadni. A kisgyermek a felnőttektől függő, érzékeny, fejlődő személyiség. Önálló individuum, egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel.

Gyermekközpontú óvodai nevelésünk ezek kielégítésére, a gyermeki személyiség legteljesebb kibontakoztatására irányul.

Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

Testben és lélekben egészséges, boldog, kiegyensúlyozott gyermek az, aki harmóniában él környezetével és önmagával.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a gyermekre jellemző sajátosság figyelembe vételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

3.2. Óvodaképünk

Az óvoda a gyermek életének rövid, de jelentős szakaszában a családi nevelést segítő, kiegészítő és korrigáló feladatot lát el.

A családi nevelés elsőbbségét ismerve, azzal karöltve, a gyermek érdekeit szem előtt tartva, szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben neveljük a hozzánk járó kisgyermekeket.

Óvodai nevelésünkben, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának megerősítésére törekszünk az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése. Hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem. A nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük lévő szükségletek feltárása. A ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segélykérés figyelmen kívül hagyásának megelőzése.

Otthonos környezetben gondoskodunk a gyermeki személyiség kibontakozásáról a játékban történő tevékenykedtetés során.

Azokat a műveltségterületeket közvetítjük számukra, amelyeket aktuális fejlettségükkel összhangban könnyen magukévá tudnak tenni.

Óvodánk nyitott, biztosítjuk, hogy a szülők gyermekük mindennapi életébe betekinthesse.

Felvállaljuk a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek óvodai nevelését./ Enyhén értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavar, beszéd-fogyatékos, orrhangzós beszéd, folyamatos beszéd zavarai, diszfónia, logofóbia, centrális eredetű beszédzavarok, verbális tanulási zavar együtt járása az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén mutatkozó problémákkal. Pszichés fejlődési zavar mint(kevert specifikus tanulási zavar, hiperaktivitás és figyelemzavar, szoció-adaptív folyamatok zavara). A Szakértői Bizottság véleményét mindenkor irányadónak tekintjük.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

Szeretnénk, ha az óvodánkban eltöltött gyermekévek maradandó élményt nyújtanának a jövő világ felnőtteinek.

4. Óvodánk szerkezete

Óvodánk a szűkebb környezet igényeihez igazodva, a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. A gyermek nevelését és a családi nevelés

kiegészítését vállaljuk fel. A gyermekek harmadik életévüktől az iskolába lépésig (legfeljebb 7 éves korig) látogathatják az óvodát. A tevékenységközpontú óvodai nevelési program a közoktatás valamennyi elemét magába foglaló rendszer első láncszeme.

A gyermekek gondozása, nevelése egy óvodai csoportban folyik.

4.1 Személyi feltételek

Az óvoda dolgozóinak létszáma:

Óvodapedagógus: 2 fő
Dajka: 1 fő

Iskolai végzettség szerint:

Főiskola: 2 fő
Középiskola: 0 fő
Dajkaképző: 0 fő
Szakmunkásképző: 1 fő

Szakirányú továbbképzéseken szerzett végzettségek, diplomák

C kategóriás néptánc oktatói	1 fő
Közművelődési szakember népi játszóház vezető:	1 fő
Mozgásterápia a gyermekek képességeinek kibontakoztatására	1 fő
SNI gyermekek képességeinek kibontakozása mozgásfejlesztéssel	1 fő

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

A személyi feltételek között, mint a gyermeki személyiséget övező bizalomhoz szükséges elfogadó, támogató, segítő attitűd jelenik meg.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó segítő, támogató attitűdje modell értékű kell hogy legyen.

A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermek óvodánkban nincsen, azonban a gyermekjóléti szolgálattal kapcsolatot tartva tudnánk jelezni, ha adódna ilyen probléma a családok között.

A védőnő, a házi orvos és a fogorvos évente nézi meg a gyermekeket és végzik el a szükséges szűréseket.

A beszédhibák korrigálása a logopédus közreműködésével megoldott, hetente jön az óvodába egy órára. Az autizmusban jártas gyógypedagógus szintén hetente jön óvodánkban a z előírt órakeretekben.

Nevelési problémák, iskolaalkalmasság megítélésében szükség esetén a Nevelési Tanácsadó nyújt segítséget.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok irányítják.

4.2 Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete 1984-ben épült, 2000 nyarán kívül-belül átalakítottuk és az alsó szint teljes nagyságában óvodaként működik. A padlástérben lakás lett kialakítva. 2016 decemberében az addig a padlástérben működő családi napközi az óvoda épület meghosszabbításában kialakított épületben 7 fős családi bölcsődeként működik tovább.

A konyha jó hatásfokú mosogatógéppel működik a fekete mosogató megtartásával és a megfelelő jogszabályi dokumentumokkal.

Csoportszobánk tágas, hatalmas ablakokkal, melyek biztosítják a természetes fényt. Nagy, zajmentes, átlátható udvarunk van, ahol tiszta a levegő. A telek alkalmassá vált arra, hogy a hátsó traktusban az óvoda udvartól és épülettől megfelelő távolságban és teljes elkerítéssel, póniló és birkák szolgálhassák az állatokhoz való pozitív viszony és gondoskodásra való nevelést.

Az intézményben lévő só szoba az egészséges életmódra nevelés része, hiszen betegséges időszakban sokat tartózkodnak a szüleikkel, nyitvatartási időben megelőzés szempontjából.

Szülői összefogással lepkekertet, kicsi halastavat, fűszerkertet alakítottunk ki az óvoda udvarán.

Az udvari játékokat 2000 óta folyamatosan bővítjük, fából készült színes kicsiknek, nagyoknak is használható játékeszközökkel, mozgásterápiás nehezített mászókéval, és régen is használt népi játékeszközökkel, babaházzal. Fa talicska, kerti szerszámok, levél gyűjtő hatalmas kosarak, húzogatók fa szekerek.

Az óvoda mesekönyveit folyamatosan újítjuk. Szakkönyvállományunkat bővítjük a megjelenő új szakirodalmakkal.

Játékkészletünket minden évben megpróbáljuk felújítani. Költségvetésünket az 1 % „Óvodabál” bevételével, vállalkozók adományaival egészítjük ki, ezzel is biztosítva az optimális feltételeket.

A szülők fogadására igény szerint megfelelő lehetőség, hely és idő biztosított.

5. Az óvodai nevelés fő feladatai

Az óvodai nevelésünk feladata :

- az óvodáskorú gyermek testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése
- , az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a

magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,

- megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve , speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- az érzelmi-erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, valamint
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításával.

5.1. Az egészséges életmódra nevelés

A személyiségfejlesztés egyik alappillére, az óvodai nevelés alapvető feladata a gyermek személyes belső környezetének, testi-lelki, szociális egészségének gondozása – a környezettudatos magatartás megalapozásával -, az egészség fejlesztése, védelme, óvása.

Célja:

- Az óvoda adottságait kihasználva a mindennapi mozgás lehetőségének biztosítása.
- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos környezet létrehozása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása.
- A rendszeres tevékenységek biztosítása által a testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- A gyermekek lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátásának segítése.

Feladata:

Megtanítani a gyermeknek, hogy legfőbb értékünk az egészség, ennek megóvása érdekében legfontosabb teendői az óvónőnek:

- az egészséges életmód szokásainak megismertetése, magatartási, viselkedési szokások ajánlásával, a gyerekek egészséges testi fejlődésének biztosítása
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése, testi képességeik fejlődésének segítése, az egészség megőrzésére vonatkozó közérthető ismeretek átadása, egészségvédő magatartás megtanítása utánzással, példamutatással, segítséggel, gyakorlással

- egészséges biztonságos környezet biztosítása a gyermekek fejlődéséhez
- a gyermekek testi épségének, egészségének védelme, megőrzése az egészséges életmód szokásainak elsajátíttatása
- fontos feladat az óvónő számára a kölcsönös információcsere a szülőkkel az egyes gyermekek étkezési szokásairól

A sajátos nevelési igényű gyermekek

Tiszteletben tartjuk egyéni igényeiből fakadó sajátosságait, de képességeinek megfelelően elvárjuk a közösség elé állított normák saját szinten történő megvalósítását. Fejlettségi szintjének megfelelő, személyre szabott elvárásokkal biztosítjuk önálló tevékenységét, s ezáltal a fejlődést.

Differenciált fejlesztés: testséma gyakorlása, színek, ruhadarabok megnevezésével kognitív fejlesztés, szókincs bővítés. Munkatevékenységek során szociális kompetenciák fejlesztése.

Fontos, hogy fokozatosan vezessük be a gyerekeket az óvoda helységeinek, eszközeinek megismertetésébe. Az alapvető higiénés szokások kialakítására nagyobb hangsúlyt fektetünk, több időt, lehetőséget teremtünk ezek gyakorlására

Tartalma:

Az óvónő a gyermek óvodában töltött idejét tudatosan és élettani szükségleteinek megfelelően szervezi, tervezi. A helyes életritmust fokozatosan, egyéni és életkori sajátosságainak megfelelően, a családdal összhangban alakítja ki. A gondozottság, ápoltság, a gyermek számára jó közérzetet biztosít, a megszokott, rendszeres időben történő tevékenységeket a gyermek örömmel végzi.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítja az óvónő. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végzi a teendőket, hogy megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét.

Az óvónők, a dajkák bevonásával megállapodnak a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében, az azonos gyakoroltatás érdekében. Javaslatokat adunk a szülőknek az otthoni napirendhez, szokások alakításához.

A testápolás területén a tisztasági igény kialakítására törekszünk. Arra készítjük a gyermeket, hogy testi szükségleteit jelezze, megtanítjuk azok szóbeli közlésére. Együttműködve segítjük abban, hogy önállóan tudja elvégezni a testápolás műveleteit (mosakodás, törülközés, fésüklődés, fogmosás, orrfúvás). Minden gyermek igénye szerint szabadon mehet WC-re, pihenési időben is. A gyermekek ebéd után mossanak fogat, törekedjünk arra, hogy az óvodás gyermekeknek szokásává váljon a mindennapos helyes fogápolás.

Öltözködés közben szükség szerint segítjük a gyermeket, tanítjuk a ruházat le és felvételét, cipőfűzőjének megkötését, holmijával való gondos bánásmódot. Arra törekszünk, hogy a rendezett külső megjelenés igényévé váljon.

A gyermekek öltözéke legyen célszerű, álljon összhangban önállóságukkal és az óvodai élettel. Fontosnak tarjuk továbbá, hogy a gyermekek ruházata tiszta, ízléses, praktikus legyen és ezt önmaguk is igényeljék.

Megfelelő réteges öltözködéssel védjük a gyermek egészségét. Figyelemmel kísérjük a gyermek egészségi állapotát, melyről a szülőket tájékoztatjuk.

Az óvodába váltócipőt, tornaruhát és pizsamát kérünk. A balesetveszély elkerülése érdekében papucsot nem használunk. A lányos és a fiús jegyeket erősítjük, ízlésüket fejlesszük az öltözködéssel.

Az étkezés területén a kulturált étkezési szokásokat, a helyes viselkedést, az evőeszközök helyes használatát, udvariassági szabályokat, ízléses terítés igényét alakítjuk ki.

A tevékenységek gyakorlása során a környezet rendjének megőrzésére és kialakítására neveljük a gyermekeket.

A tevékenységet segítséggel, kis segítséggel és önállóan végezzék, melynek mértéke életkornak megfelelően bővül, szokás és szabályrendszere kiteljesedik.

Az otthonról korán érkező gyermekek számára lehetőséget biztosítunk a hozott reggeli elfogyasztására. Érzékeny gyermekek étkeztetését a meleg konyha megoldja.

Folyadék egész nap a gyermekek rendelkezésére áll, így mindenki egyéni szükségleteinek megfelelő mennyiséget fogyaszthat.

A mozgás a gyermek alapvető testi szükséglete. A sokféle rendszeres és örömteli mozgáslehetőséggel hozzájárulunk a légzési és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró-képességének növeléséhez. A mozgásformák sokszori gyakorlásához optimális feltételeket teremtünk óvodánk udvarán, helyiségeinkben és megfelelő számú és minőségű mozgásfejlesztő eszközök biztosításával.

A levegőzés fontos élettani hatású. Időjárástól függően a gyermek minél több tevékenységet a szabad levegőn végezzen. A szabad levegőn való tartózkodás növeli a gyermek ellenálló képességét, a helyes légzés kialakítását.

Az egyéni alvás igényét, egyéni szokásait figyelembe vesszük. Elalvás előtt mesével, halk énekkel nyugtatjuk meg a gyermekeket. A nyugodt alvás megteremtését az erős belső és külső ingerek kiküszöbölésével és a terem szellőztetésével biztosítjuk. Az iskolába készülő gyermekek, szülői egyetértéssel együtt nem alszanak az utolsó évben. Mesehallgatás és rövid pihenés után festés, rajzolás, gyurmázás és udvari játékkal foglalatostkodnak.

Az egészségvédelem fontos feladat az óvodában, ennek a megvalósítását a gondozási és testi nevelési feladatok segítik elő. Az egészség megőrzéséhez fontos, olyan napirend kialakítása, amely elősegíti, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás és a környezet változásaihoz, ezáltal ellenállóvá válják a betegségekkel szemben.

A gyermekek testi edzettségét a levegő, a víz, és a napfény együttes hatásával biztosítjuk.

Óvodáinkban nagy hangsúlyt fektetünk **a környezet tisztán tartására**, fertőtlenítésére, folyamatos szellőztetésre. A gyermekekben igyekszünk kialakítani saját és társai testi épségének megőrzését. A gyermekek egészséges életmódra nevelése érdekében szorosan együttműködünk a családokkal. Óvodáinkban gyermekorvos és a védőnő végzi a gyermekek egészségügyi szűrését. A testi épség

védelme és a balesetek megelőzése magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, a hibák megszüntetését.

Fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- képesek - szükség szerint a felnőtt segítségét kérve, önellátásra, szükségleteik felmérésére, kielégítésére
- igényesek önmaguk és környezetük tisztaságára, rendjére
- önállóan tisztálkodnak, használják a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, vigyáznak a mosdó rendjére, fogat mosnak
- önállóan öltözködnek, vetkőznek, rendben tartják holmijukat, a ruhájuk ujját fel-és letűrik
- igényükké válik a zsebkendő használat, helyesen fújják az orrukat
- tisztán étkeznek, helyesen használják az evőeszközöket, igénylik az asztal esztétikus rendjét
- étkezésnél önállóan szednek maguknak a tálból, segítséggel töltenek a kancsóból
- az ételt jól megrágnak, csukott szájjal esznek
- a szalvétát felszólítás nélkül használják
- az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak
- szükségletükké válik a fogápolás, körömápolás, a tisztaság, a szabad levegőn való tartózkodás, a sokrétű mozgásformák kipróbálása, gyakorlása, mindennapi életük velejárója

• Sajátos nevelési igényű gyermek

Egyéni képességei által meghatározott szinten elsajátítja és elvégzi azokat a tevékenységeket, amelyek saját személyével kapcsolatosak.

Természetesnek veszi, elfogadja azt a kívülről – társaktól, felnőttektől – jövő segítséget, amit szükséges, de képességeit meghaladó tevékenységek végzése esetén kap.

Szívesen segít olyan tevékenységekben, amelyek végzésére képes.

5.2. Érzelmi nevelés és szocializáció

Az óvónő részéről alapvető követelmény az érzelmi támaszt nyújtó, a függőségi törekvéseket kielégítő meleg nevelői attitűd. A felnőtt-gyermek kapcsolat alapja háttere minden pedagógiai munkának.

Az óvónőhöz való érzelmi kötődésből, a szeretetteljes kapcsolatból táplálkozik a szociális és tárgyi környezetének megismerése. Erre ad ösztönzést az együtt, - rácsodálkozás, a megfigyelés az óvónői kíváncsiság, érzékenység.

Feltétele:

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes családi légkör megteremtése.
A csoportszoba berendezésével biztosítjuk a gyermekek számára a szabad mozgás lehetőségét.

A játszóhelyek kialakításával fokozzuk az otthonosság érzését, biztosítjuk a nyugodt játékot. A beszoktatás ideje alatt biztosítjuk az állandóságot.

Az óvónő személyisége modellként hasson a gyermek egyéni fejlődésére, a csoportszerveződés folyamatára.

Elegendő szabadságot biztosítunk a gyermekek tevékenységéhez, lehetőséget az egyéni elképzeléseinek megvalósításához. Elősegítjük a baráti kapcsolatok alakulását, fejlődését.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek szabadon kifejezhessék érzelmeiket.

Biztosítjuk a szülőknek, hogy gyermekükkel együtt ismerkedjenek az óvodával.

Tájékoztatjuk őket a fokozatos beszoktatás lehetőségeiről.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek magukkal hozhassák kedvenc otthoni játékaikat, tárgyaikat. Értő és elfogadó szeretettel fordulunk a gyermekek felé.

Biztosítjuk, hogy a játék- és egyéb tevékenységek során közös élményekben legyen részük, ezáltal erősödjék bennük az újra meg újra átélés vágya, mely során a szociális viselkedés készsége egyre magasabb szinten jelenik meg.

Megteremtjük annak a lehetőségét, hogy minden gyermek fontosnak érezze magát a közösségben.

Személyes példát mutatunk a toleranciára, a másság elfogadására. Megteremtjük az esélyegyenlőség feltételeit

Célja:

Érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkörben a gyermekek alapvető erkölcsi normáinak, tulajdonságainak megalapozása.

Olyan óvodai élet biztosítása, amely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak /együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, a másság elfogadása /, akaratának /önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat / fejlődését.

Feladata:

Interperszonális kapcsolatok alakítása, mely értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatára. Szükséges a szeretet és kötődés igényének, a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, tisztelet és megbecsülés érzésének kialakítása.

Alapvető feladatunk, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés és önérvényesítés alapvető szabályait (kölcsonös egymásra figyelést, együttérzést, egymáshoz való alkalmazkodást).

Az óvónő legyen őszinte, határozott, következetes, igazságos, szeretetteljes módon bánjon a gyerekekkel, a csoportban kialakított értékrend alapján.

Rugalmas napirenddel biztosítsa az óvónő gyerekek számára a folyamatosságot, a többféle tevékenységet, az egészséges életritmus kialakítását.

A gyerekek én tudatának, pozitív énképének érdekében törekedjék arra, hogy legyen lehetőségük képességeiket megmutatni társaiknak. A csoportban a gyerekeket az egymás iránti érdeklődés, empátiás készség jellemezze.

Segítse az óvónő a gyerekeket abban, hogy konfliktusaikat egymást között oldják meg.

Sok közös élménnyel, csoportbeli hagyományokkal segítse elő a gyerekek egymáshoz tartozásának érzését, örömét.

Valamennyien törekszünk arra, hogy magatartásunk barátságos, szeretetteljes, elfogadó, mintaértékű legyen.

Fokozatosan segítjük a nyitást a társak irányába.

Feladatunk, hogy a gyermekeket önmagukhoz képest fejlesszük, alakítsuk a másság elfogadásának képességét, a magatartásbeli hibák korrigálását segítsük.

A szülők figyelmét a gyermekükben rejlő igazi értékek felfedeztetésére irányítjuk, segítjük őket abban, hogy hatékonyabban biztosítsák gyermekeik számára az elfogadó, szeretet teli, érzelem gazdag családi légkört.

Sajátos nevelési igényű gyermek

Az érzelmi nevelés és a szocializáció során empátiás képességünkre alapozva a gyermek pillanatnyi lelki állapotának, igényének megfelelő harmonikus alaphangulat biztosítása.

A befogadó közösségben olyan érzelmi légkör kialakítása, amelyben természetes érték az ember, függetlenül teljesítményének színvonalától. Személyes példamutatással annak megláttatása, hogy nem vagyunk egyformák, a „mátság” elfogadása, a különbözőség tolerálása.

Differenciált fejlesztés: közösségi nevelés, kooperáció, szociális beilleszkedés, önértékelés, motiváció.

Tartalma:

Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék érzelmeiket. Személyes példát mutatunk a toleranciára, a másság elfogadására. Értő és elfogadó szeretettel fordulunk a gyermekek felé.

A gyermek erkölcsi tulajdonságait fejlesztjük: együttérzés, önzetlenség, tolerancia, mások érdekeinek figyelembevétel.

Törekszünk a konfliktusok feloldó megbeszélésére.

Egyénre szabott módszerekkel segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, vizsgáljuk a gyerekek társas kapcsolatát.

Fejlesztjük akarataikat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

Az óvónő értékelése legyen előremutató és a gyerekeket mindig önmagukhoz mértén, értékelje, de a dicséret, jutalmazás ne legyen tárgyi.

Biztosítson az óvónő minden gyerek számára személyes perceket, ahol a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy az őket foglalkoztató problémákat őszintén, kötetlenül megbeszélhessék óvónőjükkel.

A távlatok felállításával növeljük a közösség ösztönző erejét.

Kirándulások, séták szervezésével, hagyományok ápolásával teremtsen lehetőséget az óvónő arra, hogy a gyerekek rácsodálkozhassanak a természet szépségeire, a régi korok értékeire, fedezzék fel a szépet és a jót.

Az ünnepekre való készülődés során, a várakozás időszakában, olyan örömteli, közös tevékenységeket szervezünk, melyek fokozzák az ünnepekhez fűződő pozitív érzelmek alakulását.

Olyan szocializációs miliőt teremtünk, amelyben szoros, meghitt kapcsolatok, barátságok alakulnak ki.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyerekek életkoruknak megfelelően szociálisan érettek
- a gyerekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása, a szabályokat másokkal is betartatják
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival
- érdeklődnek társaik, barátaik iránt
- a csoportba érkező vendégeket tisztelettel fogadják
- igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés
- a közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben
- értékelik saját tetteiket, és az eljük tárt magatartási példákat
- konfliktusos helyzetben társaikkal képesek megoldást találni
- igyekeznek megismerni saját képességeiket, értékeiket, hiányosságaikat
- természetes módon elfogadják egyes társaik másságát
- érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket
- igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat
- egyéni fejlettségnek megfelelően képesek azonosulni a közösség erkölcsi igényeivel
- aktívan vesznek részt a közösségi tevékenységekben, elfogadják az adott tevékenység magatartásformáit
- az én-tudaton túl kialakul bennük a közösségi öntudat, örülnek a közös sikereknek
- megfelelően viselkednek a felnőttekkel és társaikkal
- megértők, segítségnyújtók, bíznak önmagukban és társaikban, a közösségen belül barátaik vannak
- készen állnak az iskolai élet elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és társaikkal, egyre több közösségi szabályhoz tudnak alkalmazkodni

• Sajátos nevelési igényű gyermekek

A befogadó közösség tagjai természetesnek veszik, hogy a teljesítmény nem befolyásolja az emberi értékeket.

Természetessé válik számukra a rászoruló embertársaknak nyújtott szükségszerű segítségadás.

Megbecsülik, értékelik saját épségüket, ezáltal fejlődik én-képük, személyiségük.

A sajátos fejlődési szinttel rendelkező gyermek megtanulja értékelni saját meglévő képességeit, azokat teljes mértékben kihasználni.

Érzi a közösség segítő erejét, biztonságban mozog társai között.

Egyéni vágyait, akaratát képességeihez mértén igyekszik alárendelni a közösség érdekeinek.

Az elért eredmények által fejlődik érzelmi élete, személyisége, én-tudata.

5.2.1 Ünnepek, hagyományok az óvodában

Ünnepeink:

A gyermekek születésnapja: Gyertyagyújtás után dallal, verssel köszöntjük az ünnepeltet. Az ünnepelt az óvónő által készített ajándékot kap.

Mihály nap: Betakarítás, állatok betelérése, vásár és táncház.

Mikulás - várás: Ez az ünnep meglepetés. A Mikulást megérkezése után dalokkal, versekkel köszöntjük. Szülőkkel együtt.

Karácsony: Hosszú adventi készülődéssel, családi hangulatban zajlik. Valljuk, hogy a karácsony családi ünnep, nem hozható előre, hiszen szenteste december 24-én van. Ezért a gyerekekkel az adventi időszakban ajándékokat, díszeket, stb. készítünk. Az ünnepre való lelki hangolódás időszaka ez, sok mindennel segítünk. Karácsonyfa ágat is díszítünk, de magának a karácsonyfának a díszítését, a hangulatát, az érzelmi átélést nem vesszük el a családtól, ezt otthon kell, hogy megtapasztalják a gyermekek a szüleikkel együtt. Ezért ágakat díszítünk az óvodában és nem állítunk fát. Karácsonyi, ünnepi kórséta az udvaron, betlehemesek játéka az udvaron gyertyafénynél és az állatok meglátogatása az esti gyertyafényes időszakban (Jézus születése és az állatok kapcsolata).

Farsang: A farsang bolondozás az óvodában. Ezen a napon humoros versek, az alakoskodók és a tavaszköszöntők elmondása után tánccal, vigaszsággal üzzük el a telet. Jelmezbál és farsangi népi szokások felelevenítése.

Március 15.: Hazafias ünnep. A játékba ágyazott katonásdi, várjáték, vonulások érzelmi benyomást keltenek a gyermekekben. Mesélünk a magyar huszárokról, csatákról. A zászló és kokárda készítése az ünnepléshez tartozik.

Húsvét: A népszokások felelevenítésén és a hangulati előkészítésen van a hangsúly. Az óvodában a Húsvét, locsolkodással és piros tojás ajándékozásával telik.

Anyák napja: Családi ünnep. Verssel, dallal, gyermekrajzzal, készülünk, hogy ez a szép, májusi vasárnap más legyen, mint a többi.

Gyermeknap: Közös játékot, mozgásos versenyjátékokat, kézműves tevékenységeket szervezünk.

Évzáró: Az iskolába menők búcsúztatása: Az év közben megismert dalos játékokból, versekből állítunk össze egy csokorra valót. Az iskolába menőket az óvodában maradó társak verssel búcsúztatják. A felnőttek kis ajándékkal köszönnek el a búcsúzóktól.

Állatok világnapja: A gyermekek magvakat hoznak otthonról és elvisszük a térre és a madaraknak kitesszük. A szomszéd utcában levő idős házaspárnál segítünk az állatok helyét kitakarítani.//baromfiudvar//

Víz világnapja: A falu szélén levő állóvízhez kirándulunk, beszélünk róla miért fontos, hogy víz legyen a föld felsőbb rétegében. Itatós papírral megnézzük milyen tiszta a

csapvizünk, ha mód van rá évente ilyenkor ültetünk egy fát és gondozzuk. Nem pazaroljuk a vizet, ennek mikéntjét megbeszéljük.

Madarak, fák napja: Fészkeket keresünk az óvoda fáin, madáretetőt teszünk ki élelemmel //ezt már télen elkezdjük//,és végigjárjuk a fákat harkály munkáját megmutatjuk a gyerekeknek.

Családi egészség és sportnap: A kecskeméti SZÉK segítségével interaktív foglalkozásokat tartunk az ő pedagógusaikkal a szervezetünk működéséről,védelméről .Akadályverseny a családoknak, ötvözve a régi népi játékokkal és játékeszközökkel/fatalicska,fatragacs,farönkök,fakerék/.

Nyíltnapok: A szülők betekintenek a gyermekek egész napjába.

Szülős találkozók, ahol a gyermekek nélkül elbeszélgetnek a szülők megismerik egymás nehézségeit és örömeit, sikereit a gyermeknevelésben. Közelebb kerülnek az egy csoportban nevelkedő gyermekek szülei egymáshoz és jobban megértik a gyermekek viselkedését.

Hagyományőrző ünnepeink:

Mihály nap: Vásári hangulat átélése. Állatok terelgetése a szomszéd háznál. Táncházt az óvodában. Kognitív fejlesztések.

Szüreti multság és szüret: Szüretelés, a szüreti hangulat megtapasztalása. A településen minden évben van szüreti felvonulás is, és ezen részt vesznek az óvodások.

Ádventi készülődés - koszorú készítés, ághajtatás, mézeskalács sütés: November végén egy szülővel való találkozás alkalmával közösen elkészítik a gyerekek a saját adventi koszorújukat, amit haza is visznek, és otthon meggyújtják rajta a gyertyákat. Akinek még megvan a tavalyi, az vissza is hozhatja felújításra. A mézeskalácsot a gyerekekkel együtt nyújtjuk és szaggatjuk. Kisütés után az ablakban lévő fenyőágakat díszítjük vele.

Lucázás – búzahajtatás: Néptáncsal, játékkal köszöntjük az ünnepet.

Betlehemezés a helyi templomban: Jézus születésének történetét játsszuk el mindkét templomban.

Pünkösöd a templomban: Beöltözve mindkét templomban a hangulatnak megfelelő történetet adnak elő a gyerekek.

Népitánc: Minden héten egy napon van népi tánc foglalkozás.

Keresztyén foglalkozás: Minden héten egy napon van foglalkozás. Minden étkezés előtt és után imát mondunk.

5.3 Anyanyelvi-, értelmi nevelés

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

Az értelmi nevelés fejleszti az értelmi erőket, képességeket és hat az óvodáskorú gyermek világméretű kialakulására.

Az értelmi nevelésnek szerves része az anyanyelvi nevelés. Az anyanyelv elsajátításának első, s egyben legfontosabb színtere a család. A gyermek anyanyelvi fejlődését, kommunikációs kultúrájának alapjait a családi légkör, a szülők beszéd-készsége, beszéd-kultúrája befolyásolja.

Feltétele:

Az értelmi fejlesztésnek feltétele a helyes módszerek megválasztása, a megfelelő eszközök biztosítása és a jó óvónő - gyermek viszony.

Ismeretszerzés folyamatában arra törekszünk, hogy olyan légkört alakítsunk ki, amelyben szorongások nélkül, felszabadultan, érdeklődéstől áthatottan tevékenykedjenek a gyerekek.

A tevékenységek tervezésekor a gyerekek alapvető életkori sajátosságaira alapozunk, mint pl. az érdeklődés, játékosság, alkotó képzelet stb.

Figyelmüket olyan eszközökkel, eseményekkel kötjük le, amelyeket a játékba be tudnak építeni, amelyekkel tudnak manipulálni.

Célja:

Megfelelő élmények, tevékenységek biztosításával törekszünk arra, hogy a gyerekek egyenletesen fejlődjenek, képesek legyenek megfelelő kommunikációra és szellemi tevékenységek iránt érdeklődőek, legyenek.

A gyerekek tapasztalatainak, ismereteinek rendezése tudatos, célirányos, tervszerű bővítése a különböző tevékenységeken keresztül - a nevelési módszerek segítségével.

Cél az érthető és kifejező beszéd-készségének kialakítása, a gyerekek szókincsének bővítése, a magyar nyelv sajátos formáinak elsajátítása, a mondanivaló helyes megfogalmazásának elősegítése, a kommunikációs képesség fejlesztése.

Feladata:

Biztosítsa a gyerekek számára, hogy a beszélgetés örömforrás legyen. Nevelje arra a gyerekeket, hogy bátran mondják el véleményüket.

Az óvónő beszéde példa értékű, ezért fontos hogy az világos, érthető, egyszerű tagolt és tiszta legyen.

Megfelelő ritmusban, hanglejtéssel, hangsúllyal, hangmagasságban, hangerővel kell beszélnie a gyerekekkel foglalkozó felnőtteknek.

Építünk a gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre, tevékenységvágyra, figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat.

A gyerekek egyéni sajátosságait ismerve fejlesztjük képességeit, kielégítjük a testi, lelki, szellemi szükségleteit.

Megismertetjük a társadalmi, természeti környezettel, amellyel szoros érzelmi kapcsolatot alakítunk ki.

Helyi lehetőségekre támaszkodva, igazodva az életkori sajátosságokhoz biztosítjuk az értékközvetítést.

Valljuk, hogy alapvető tevékenység a játék, ennek szellemében valósítjuk meg a célt, feladatot, fejlesztési folyamatot.

Fontos feladat a megismerésre vonatkozó képességek fejlesztése /egyre pontosabb, valóság-hű észlelés; figyelemösszpontosításra való képesség; gazdag képzeleti működés, reprodukív emlékezet; problémamegoldó és kreatív gondolkodás; alakuló fogalmi gondolkodás/.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Az egyéni fejlődési szintet és ütemet figyelembe véve, a pszichikus funkciók által meghatározottan a gyermek pillanatnyi állapotából kiindulva olyan célzott módszerek, tevékenységek és eszközök megválasztása, alkalmazása, amelyek segítségével a külvilágból szerzett ingerek, tapasztalatok fejlesztő módon épülnek be a személyiségbe és alkotnak alapot a további fejlődéshez.

Differenciált fejlesztés: egyensúly-, taktilis-kinesztétikus-, auditív-, vizuális-, észlelés, a mnasztikus funkció területén, a nagymozgások, a finommotorika, és a cselekvések tervezésének területén.

Tartalma:

A gyerekek szűkebb és tágabb környezetének benyomásait csak az értelmi képességek segítségével képes felfogni, megérteni, feldolgozni.

A tudatosan szervezett érzékszerv-fejlesztés érdekében (látás, hallás, tapintás, szaglás/ kihasználjuk a természet adta lehetőségeket, amit lehet, megtapasztaltatunk a gyermekkel /állatok, növények, természeti jelenségek /.

Az önkéntelen emlékezetből kiindulva a szándékos emlékezet kialakulását fejlesztjük.

A gyerekek képzeletét ismeretek bővítésével, a valóság megmutatásával, az ábrázolás, a mese, a játék, a bábozás segítségével fejlesztjük.

Az óvodai nevelés a gyermek önkéntelen figyelmére támaszkodik. A szándékos figyelem kialakítására, kitartó figyelemre nevelünk. A figyelem fejlesztésével növelni tudjuk a figyelem időtartamát, átvitelét egyik tárgyról a másikra.

A gondolkodás fejlesztésével a szemléletes cselekvő gondolkodástól a szemléletes képszerű gondolkodáson át a fogalmi nyelvi gondolkodási szintre juttatjuk el a gyermeket.

Fontos, hogy olyan beszédhelyzeteket teremtsen az óvónő, amelyek alkalmasak a gyermek *anyanyelvi* fejlettségének megismerésére, a beszédhibák felmérésére, a szókincs megismerésére.

A passzív szókincs aktivizálásával, a szókincs bővítésével alakítjuk a megfelelő nyelvi készséget és képességet.

A felnőtt beszéd tempójának, ritmusának, hangerejének, dallamvezetésének, a helyes artikulációjának utánzásával fejlődik a gyerekek kommunikációs képessége.

Javítjuk a gyermek beszédének tisztaságát.

Választékos és udvarias kifejezésekre tanítjuk, szoktatjuk a gyerekeket.

Olyan feltételeket teremtünk, melyben a gyerekeket folyamatos beszédre készítjük.

A nevelés egész területén kihasználjuk az anyanyelvi nevelés adta lehetőségeket.

A nyelvi hátrányokkal érkező gyerekekkel differenciáltan foglalkozunk, a beszédhibás gyerekeket logopédus fejleszt

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyerekek nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre
- megjelenik náluk a szándékos figyelem, növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- kialakulóban van az átvitt gondolkodás
- megjelenik a szándékos bevezetés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- érthetően, folyamatosan beszélnek, gondolataikat életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak
- elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét
- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről
- képesek együttműködésre és kapcsolatteremtésre felnőttekkel és társaikkal
- feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, ezt kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük alakulása, fejlődése biztosítja
- egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, szükségleteik kielégítését késleltetni tudják

• Sajátos nevelési igényű gyermekek

Fejlettségi szintjének, adott szinten lévő képességeinek megfelelően részt vesz, együttműködik mind az egyéni, mind a közösségi ismeretszerzési lehetőségekben.

Meglévő, sajátos szinten működő pszichikus funkcióit teljes mértékben kihasználja.

Képességeinek megfelelő szinten kommunikál, vesz részt a társakkal való interakciókban.

Meglévő ismereteit hasznosítja a mindennapi tevékenységek során.

5.3.1 A gyermek tevékenkedő lény

Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) valamilyen belső **szükségletek** kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze;
- b) **képesség**-felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

a. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése;
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör kialakítása;
- modellértékű, befogadó attitűd megteremtése a pedagógus-gyermek, a gyermek-dajka és a gyermek-gyermek kapcsolatban egyaránt;
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása;
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése;
- a gyermek szociális érzékenységének, fejlődésének, én tudat alakulásának, önkifejező és önértékesítő törekvésének elősegítése;
- a szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása;
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

b. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- megjelenik a szándékos bevetés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme;
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az óvodapedagógus feladatai a képességfejlesztésben:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermek számára, a képességei kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelésútján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességéről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához - saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

6. A tudatos fejlesztés feltételei

A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermekek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat.

6.1 . Objektív feltételek

A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program a néphagyomány őrzése nem igényel különleges feltételeket, Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. A környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek által használt tárgyi eszközök elhelyezése hozzáférhető és biztonságos legyen. Biztosítjuk a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak. Lehetőséget teremtünk a szülők fogadására. Az integráltan fejlesztett gyermekek számára biztosítani kell majd mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

6.2 Szubjektív feltételek

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslat, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Az óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike.

A gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvónő.

Nagyon fontos ezért, hogy az SNI-s gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusok vegyenek részt, akik személyes példaadással válnak hitelessé a többi gyermek toleranciára nevelésében.

A család és óvoda között gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok. Ilyenkor az óvónőnek rendkívül tapintatosnak kell lennie, és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. igényel a felnőttől is.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó segítő, támogató attitűdje modell értékű.

Az óvónő és a dajka együttműködése

A programunk megvalósítása során a dajkák munkája az óvodapedagógusokéval teljesen összehangolt. A pedagógiai munka nélkülözhetetlen közvetlen segítőinek tekintjük őket. Az óvodai dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki - éppúgy, mint az óvodapedagógus – magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vegyen elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás megsokszorozza a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

Az SNI-s gyermekek integrált nevelésének felvállalása a dajkák számára is többletfeladatot jelent, hiszen ezeknek a gyermekeknek a nevelése, gondozása fokozottabb odafigyelést és együttműködést igényel. Ezért ebben az esetben még nagyobb jelentőségű az óvónő és a dajka együttműködése.

Dajka és gyermek kapcsolata

A gyermek dajka kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze.

A környezetben élők hatásai

Fontos hatást gyakorol az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési módszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Különösen igaz ez akkor, amikor a szülők egyre inkább kezdik felfedezni, hogy az óvoda tulajdonképpen szolgáltató intézmény, melynek célkitűzéseit a szolgáltatót igénybevevők érdekeinek, elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell alakítani.

7. A fejlesztés tartalma

A tevékenységközpontú óvodai nevelés és a néphagyomány őrzés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A feladatrendszer elemei:

1. játék és tanulási tevékenység,
2. társas és közösségi tevékenység, szocializáció,
3. munkatevékenység,
4. szabadidős tevékenység.

A feladatrendszer elemei egymást átszöve együtt jelentik a gyermekek nevelésének tartalmát. Mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással.

7.1. Játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék olyan komplex tevékenységforrás, amit tudatosan fel kell használnunk a nevelés folyamatában a célok eléréséhez. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit, és eszközzel, vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felhasználható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységekre.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Legfőbb fejlesztési forma, amely keretet és lehetőséget nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő fejlettségi szintjét kihasználva a fejlődés biztosítására. Teret enged a személyiség egészének komplex fejlesztésére, biztosítja a gyermek beilleszkedését a befogadó csoport tagjai közé. Differenciált fejlesztés: tapasztalatszerzettetési lehetőségek biztosításával pszichikus funkciók fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése;
- a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára;
- a játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása;
- az ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához;
- az egyéni élményeken túl közös élményszerzések kihasználása a különböző játékformák (gyakorlójáték, szimbolikus- szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték) fejlesztése érdekében
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, a szabadjáték lehetőségének biztosítása;
- az óvodapedagógus tudatos jelenléte és az indirekt irányítás a játék folyamatában;

- szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel;
- az önkifejező és az önértékesítő gyermeki törekvések segítése.

Játék és tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. Játék közben játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A tanulás természetesen része a nevelési folyamat egészének.

Fontos, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodás korban szereznek a gyermekek, hatással lesznek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is.

A sikerélmény erősíti a gyermekek önbizalmát és bátorságot ad az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki, és a gyermek bátortalaná, visszahúzódná válik.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, tevékenységek, beszélgetések, séták formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulóval kapcsolatban:

- értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás/;
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése;
- lehetőséget kínálni a gyermek számára sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalásra, felfedezésre, olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit;
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása;
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése;
- olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti;
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével, a tevékenységben megvalósuló tanulás során;
- a rugalmas beiskolázás biztosítása a szülők számára az életkor és a fejlettségi szint figyelembevételével;
- az SNI-s gyermekek fejlesztésére vonatkozó feladatokat, valamint az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megértik és elfogadják társaik véleményét, tevékenységi logikáját a játékban.
- Képesek alkalmazkodni a szabályokhoz.

- A játék előzetes, közös tervezésében, szerepek kiválasztásában, eszközök megválasztásában már önállóak.
- Élethelyzeteket alkotnak újra, ahol a játszócsoportok között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A barkácsolás, a szerepjáték, a bábozás a játék természetes eszközévé, alkotórészévé válik, mellyel maguk kezdeményezik az eltervezett tevékenységet.
- Saját fantáziájuk, elgondolásuk alapján képesek cselekményben, dramatizált szövegben visszaadni, eljátszani, ami közel áll hozzájuk és foglalkoztatja őket.
- A konstruáló, építő játékelemekből önállóan hozzák létre alkotásaikat és képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is. A szabályjátékban az egészséges versenyszellem is jelen van ebben a fejlődési szakaszban.
- Önállóan, sikeresen meg tudja oldani a feladatokat.
- Kialakulóban van a szándékos figyelem és megadott szempontok szerint önálló megfigyeléseket is végeznek.
- Képesek összefüggéseket felismerni.
- Megjelenik a problémamegoldó, illetve a kombinatorikus gondolkodás is.

- **Sajátos nevelési igényű gyermekek**

Társaival tud együttműködni, fontos normák, együttélési szabályok elfogadására, betartására képes. Átéli a játéktevékenységek által biztosított öröm és sikerézés élményét, amely újabb megismerő tevékenységre, gyakorlásra ösztönzi, ezáltal biztosítva a fejlődés érzelmi hátterét. A játék során meglévő képességei fejlődnek, alapot adva az újabb, magasabb szinten létrejövő pszichikus szerveződéseknek. Gyarapodnak a külvilágról szerzett direkt ismeretei. Fejlődik közösségi magatartása.

7.2. Társas és közösségi tevékenység

A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz és maguk is alakítják a közösségi szokásokat, így nyitottak és képesek lesznek az adott tevékenységek elvégzésekor szükséges fegyelem kialakítására.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű fejlődéséhez. A gyermekeknek folyamatosan kialakul a véleménye másokról és önmagukról, valamint igényükké válik, hogy az egyéni teljesítményeket, a közösen végrehajtott feladatokat a közösség szempontjából is mérlegeljék. Kezdeti formában a helyes „többségi” vélemény is jelentkezik.

A csoportban elfogadott normák kialakításával nyitott, demokratikus és szeretetteljes atmoszféra biztosításával tág teret nyitunk a gyermekek önállóságának, tenni akarásának és döntési képességeinek fejlesztése irányába. Mindez csak a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg.

Az összetartozás erősítésének lényege az, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen és valóban a tevékenykedtetés legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, ami testi és szellemi épségére nem veszélyes.

Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyen szert óvodai élete során. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt szabadságra, nyíltságra és őszinteségre kell építeni. A felnőtt és gyermek között demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Ebben a folyamatban legfontosabb időpont, amikor a gyermek ismerkedik az óvodával. Feladatunk, hogy türelemmel és szeretettel forduljunk az óvodába kerülő gyermekek felé.

A beszoktatásra elegendő időt biztosítunk, lehetőséget adunk a szülővel együtt történő beszoktatásra. Kapcsolatunk a szülőkkel az óvodáskor végéig megfelelő legyen (nyílt nap, fogadó óra, szülői értekezlet). Az óvoda nyitottsága hagyományok teremtésével nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladata a társas, közösségi tevékenységekkel kapcsolatban:

- biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre;
- a felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban;
- a gyermekcsoporton belül az együttműködés és együttjátás az együtdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása;
- a konfliktusok kezelése;
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása;
- a demokratikus szabályok betartásának gyakorlása;
- arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik iránt.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is alkalmassá válnak az iskolára:

- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Viselkedéskultúrája fejlett, eléri az életkorának megfelelő szintet.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Mindezt kitartása, munkatempója, önállósága és önfegyelmének folyamatos alakulása biztosítja.
- Ötéves kortól kötelező az óvodába járás. Az óvodai nevelés célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Az iskolai alkalmasság megállapítása az iskolába készülő gyermekek csoportvezető óvónőinek feladata. Alapja a megfigyelés, melynek tapasztalatait a fejlődési naplóban rögzítjük. A szülők számára hozzáférhető ez a dokumentum. Amelyik gyermeknél egyértelműen nem tudjuk megállapítani, hogy alkalmas-e iskolakezdeésre, vagy a szülő nem ért egyet a véleményünkkel, abban az esetben javasoljuk a Nevelési Tanácsadó szakvéleményének kérését.

- Az SNI-s gyermekek fejlődési jellemzőit a fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Az ő esetükben óvodáskor végére az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, a gyógypedagógus által – az egyéni fejlesztési tervben - meghatározott fejlettségi szint elérése a cél. Ezeket a gyermekeket a beiskolázás megkezdése előtt felülvizsgálatra küldjük az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság elé.

7.3. Munkatevékenység

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. Alapvető követelmény a önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

A különböző munkafajták:

- önkiszolgálás,
- naposság,
- gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák,
- csoport érdekében elvégzett munkák,
- a kerti munka
- állatok etetése

A gyermek munkajellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (pl. a kintartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

Végzése közben - céltudatos irányításunkkal - a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természeti, társadalmi környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti.

Munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek. A gyermekek éppúgy elvégzik a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvüket.

Munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat. Munkavégzés nem időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, ami beépül az óvodai mindennapokba.

Ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbálják önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyermekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá.

Fontos feladat, hogy a gyermekek meg tanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek

gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. E célt szolgálja a naposi rendszer. kapcsolatosan.

A kialakult szokásrendszerüknek megfelelően végezzék el a munkatevékenységeket.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítjuk a lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket. A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása.
- A nem társadalmi egyenlőségének elősegítése oly módon, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhatják.
- Lehetőséget biztosítunk a tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben a különböző beszédformák és a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak megismerésére, gyakorlására.
- Az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- A gyermek önmagához mért fejlesztő értékelése.
- Az SNI-s gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy adottságaiknak és képességeiknek megfelelően bekapcsolódhassanak az egyes munkatevékenységekbe.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A naposok esztétikusan és önállóan rendezik el az asztalon az étkezéshez szükséges eszközöket, majd leszedik azokat.
- Összeseprik a morzsát, és letörlik az asztalokat. Ők hajtogatják a szalvétát és elhelyezik a szalvétatartóban.
- A játék elrakásakor, ha szükséges, megigazítják a tárgyakat.
- Ügyelnek az udvari játékok rendjére, ha kell, helyre teszik.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztását önállóan végzik.
- Vigyáznak a különböző helyiségek rendjére.
- Gondozzák, locsolják a szobanövényeket.
- A csoportszoba díszítésében, rendezésében részt vesznek, ötleteket adnak az óvónőnek.
- Segítenek a játéksarok nagytakarításában, játékszerek tisztításában, a babaruhák mosásában.
- Ünnepekre ajándékokat készítenek.

- Önállóan látják el a növény és állatgondozással kapcsolatos feladataikat, (virágoskert, élősarok, kisállatok gondozása).
- Aktívan részt vesznek az évszakokhoz kapcsolódó munkákhoz, (fű, falevél gereblyézése, hó söprése, homok fellazítása, ágyások díszítése stb.)
- Folyamatosan gyűjtik a terméseket, terményeket, növényi részeket. Átérik a kerti munka szükségességét.
- Az SNI-s gyermekek fejlődési jellemzőit a fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Az óvodáskor végére az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, a gyógypedagógus által - az egyéni fejlesztési tervben - meghatározott fejlettségi szint elérése a cél.

7.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma a tevékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás.

Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki az eleinte felkínált tevékenységek közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívnunk az óvodában, mert máskülönben a gyermek sohasem tanulja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Beavatkozásra akkor van szükség, ha a tevékenység tartalma nemkívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki. Ilyenkor igyekszünk pozitív fordulatot adni a tevékenységnek.

Törekszünk arra, hogy az óvodába érkezéstől a hazamenetelig sokféle tevékenységet indíthassanak el és szerezhessenek a gyermekek. Gyakorolják a konfliktusok önálló megoldását.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Keressük azt a lehetőséget, hogyan tudnánk gyermekeink számára biztosítani nagyobb mozgás és tevékenységi teret.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítjük.
- Egyszerű, magunk és a gyermekek alkotta eszközökkel segítjük elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Szabadidőben keresünk és kínálunk lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

8. A komplex tevékenységek rendszere

A komplex tevékenységek lényege:

- a) komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén;
- b) a tevékenységeket probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi;
- c) a tevékenységeken tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

8.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

8.1.1. Anyanyelvi nevelés

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelést fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat. Segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermekeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvoda minden dolgozója ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos.

A beszédkedv fenntartása érdekében ügyelünk rá, hogy gyermekeink mindig választ kapjanak kérdéseikre. Helyes mintaadással és szabálykövetéssel (ösztönző beszélő környezet) alakítjuk a kommunikáció különböző formáit.

Megtanítjuk őket a társas kapcsolatokhoz való szép kifejezésekre (kérem, köszönöm, stb.), és a mindennapi életben el is várjuk e kifejezések használatát. A bátortalanabb gyermeket dicsérettel buzdítjuk beszédre. Feladatunk, hogy a gyermekek anyanyelvi fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük, tájékoztassuk a szülőket tapasztalatainkról, és szükség szerint (pl.: beszédhibás gyermekek) logopédus szakemberének segítségét javasoljuk, akinek munkáját elengedhetetlenül fontosnak tartjuk.

Az egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthetően, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét

Az SNI-s gyermekek fejlődési jellemzőit

- A fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Az óvodáskor végére az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, a gyógypedagógus által, az egyéni fejlesztési tervben meghatározott fejlettségi szint elérése a cél.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- a gyermekek szókincsének folyamatos bővítése;
- a beszédszínvonal (választékosság), beszédmegértés fejlesztése;
- beszédtechnika fejlesztése;
- a gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása;
- a szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása;
- anyanyelvi játékok szervezése,
- beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott, ösztönző légkör megvalósítása;
- a beszédöröm biztosítása, arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket;
- lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására;
- képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni;
- a beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése;
- nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése;
- kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés alkalmazásával;
- A hallássérült (SNI-s) gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése; a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés és a beszédérthetőség folyamatos javítása a gyógypedagógus, logopédus utasítása szerint.

8.1.2. Matematika

A hangsúly a tevékenységbe ágyazott, tapasztalatszerzés útján megszerzett ismeretek elsajátításán van.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A feladatokat kötelező formában tartott tevékenységeken is, de inkább a mindennapokon felmerülő spontán alkalmakat kihasználva oldhatjuk meg, pl.: összefüggések felfedeztetése, párosítás alapjai (dominózás, kártyázás - azonosság és különbség, stb.). Azt, hogy

matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a spontán szerzett benyomásokkal, vagy mely összefüggést dolgozzuk fel a foglalkozáson, az óvodapedagógus döntheti el.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A gyermek érdeklődésére, aktivitására alapozott matematikai tartalmú, tapasztalati jellegű ismeretek szerzésének segítése.

Megfelelő módszerek alkalmazásával matematikai jellegű tapasztalatok szereztetése a közvetlen környezet segítségével.

Az egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére:

- tárgyakat meg tud számlálni 10-ig;
- képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatásra;
- ismeri a szimmetria fogalmát;
- érti és helyesen használja mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb-rövidebb, keskeny-széles);
- összemérés alapján helyes megállapítást tud tenni. Ismeri a több-kevesebb-ugyanannyi fogalmát;
- képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni;
- érti és követni tudja az irányokat, illetve a névutókat;
- tömeg és űrtartalom mérésére képes.

- **Sajátos nevelési igényű gyermek**

Fejlettségi szintjének megfelelően érdeklődik a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségei során. Gyakran előforduló mennyiségi viszonyokat felismer. Saját testhez viszonyítva képes mozogni a térben.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Problémahelyzetek teremtése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.
- Az önálló véleményalkotás elősegítése, döntési képesség fejlesztése.
- A matematikai fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, gyakorlása, a gyermekek aktív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása
- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését

- A komplex matematikai tevékenységekben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.
- Az SNI-s gyermekek fejlesztésére vonatkozó feladatokat, valamint az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg; a fejlesztést a gyógypedagógus irányítása alapján kell végezni.

8.2.A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

8.2.1. Külső világ tevékeny megismerése

Természet – társadalom – ember

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerjék azt a természeti környezetet, amelyben élnek. Felfedeztetjük annak szépségeit, felhívjuk figyelmüket környezetünk értékeire: szép park, madárdal, csend, jó levegő, háziállatok, madarak haszna, stb.

Egy-egy alkalommal be is megyünk a középületekbe (posta, orvosi rendelő, bolt, művelődési ház, könyvtár stb.), hogy megismerhessék az ott dolgozókat, munkájukat és munkájuk értékét így később szorongás nélkül mernek majd bemenni ezekre a helyekre.

Az óvoda udvarán, kertjében végzett munka jó tanulási, tapasztalási lehetőséget nyújt a gyermekeknek. Az eddigieknél is fokozottabban kihasználjuk e lehetőségeket (udvar, játszótér tisztántartása, növények ültetése, Tavasszal a fordítás után együtt szórjuk a sárgarépa , retek és dughagymát a földbe, a gázt is közösen szedjük ki. Paprika és paradicsom palántát ültetünk, locsolunk. Ősszel kisméretű gereblyével a faleveleket közösen szedjük össze. E tevékenységek komplex tanulási lehetőséget nyújtanak a gyermekek számára a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

A komplex tevékenységek magukba foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében lévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Sajátos nevelési igényű gyermek

A gyermek emberi, természeti és tárgyi környezetéhez fűződő kapcsolatának alakítása, fejlesztése.

Saját személyéből kiindulva, meglévő tapasztalatait, pszichikus sajátosságait figyelembe véve a mindennapi életben, a gyakorlatban felhasználható tapasztalatok szereztetése.

Az egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére:

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, valamint szűkebb és tágabb környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
  - a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja;
  - ismeri a viselkedés alapvető szabályait kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi, mennyiségi ismeretei vannak,
  - a közlekedési eszközöket tudja csoportosítani;
  - ismerik az alapszíneket;
  - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, valamint szűkebb és tágabb környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit
  - ismeri az évszakok néhány jellegzetességét;
  - ismerik a „növény” kifejezését; önállóan gyakorolja a növénygondozást;
  - az állatokat csoportosítják aszerint, hogy hol élnek.

- **Sajátos nevelési igényű gyermek**

Képességeinek megfelelően ismeri a saját személyével kapcsolatos környezetét, abban megfelelően tájékozódik, saját szinten alkalmazza a megszerzett tapasztalatait.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében:

- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, valamint ezek szeretetének és védelmének megtanítása.
- A gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése a megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerezés sokoldalú biztosításával.

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Az óvodapedagógus tudatos törekvése arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti, társadalmi környezetükből.
- Eszközök biztosítása a gyermekek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A tevékenységeket lehetőleg a szabadban szervezzük.
- Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha vagy virágoskert működjék.
- Az SNI-s gyermekek fejlesztésére vonatkozó feladatokat, valamint az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg; a fejlesztést a gyógedagógus irányítása alapján kell végezni.

8.2.2. Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre.

Mindig arra törekedünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha ezt a gyermek maga kéri és igényli. Az óvodás gyermek belső képből dolgozik, felnőtt ideálunkat ne kérjük számon a gyermekre, a gyermekrajz inkább igaz legyen, mint szép!

Minél több, változatosabb eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, annál több lehetőségük adódik önmaguk fejlesztésére.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű.

Ebbe a fogalomkörbe a mese, vers, az ének, zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a gyurmázás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.

Ezek olyan tevékenységek, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. Állandó helye van a csoportszobáinkban az elmélyült alkotómunkára kialakított kézműves saroknak, gyurmázás, rajzolás, festés gyöngyfűzés, papírhajtogatás stb. színterének.

8.2.2.1. Vers, mese - Bábozás, dramatizálás

Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyel a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

Lehetőségeket teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, valamint vers- és mesealkotáshoz, mely az önkifejezés egyik módja. A gyakori ismétlést, a mese többszöri

feldolgozását kedvelik az óvodások. Nagyon szeretik a bábozást, melyek szorosan kapcsolódnak a meséléshez, mondókákhoz, verseléshez.

Változatosan alkalmazzuk az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszereket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok).

Ezért minden nap mesélünk, verselünk vagy mondókázunk az óvodában valamilyen formában, reggel, vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A mese, vers kezdeményezésének anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, de klasszikus és kortárs irodalmi műveknek is egyaránt helye van, mely a multi- és interkulturális nevelés megvalósításának eszköze.

A dramatizáláshoz a helyi adottságoknak lehetőségeknek megfelelően biztosítjuk az eszközöket.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A gyermekirodalmi alkotások megszerettetése, a gyermek erkölcsi érzelmeinek fejlesztése.

Az irodalmi művek, versek, mondókák felhasználásával, mondogatásukkal, ritmusuk által a személyes kapcsolat, mint a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítása, mesehallgatással szabályokhoz, normákhoz való igazodás elsajátíttatása.

Az egészségesen fejlődő gyermeki személyiség óvodáskor végére:

- 10-12 mondókát, 6-8 verset ismer;
- várja, kéri a mesemondást, melyet figyelmesen, csendben végighallgat;
- a folytatásos mesét, meseregény szálait össze tudja szőni; a mesében elhangzottakról beszélget; a könyvekben a képek alapján megtalálja kedves meséit.

• Sajátos nevelési igényű gyermekek

Fejlődnek, bensőségesebbé válnak érzelmi kapcsolatai. Erősödik éntudata, önbizalma.

8.2.2.2. Ének, zene, énekes játék

Az élményt nyújtó közös éneklés, az énekes játék vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. Kodály Zoltán Útmutatása alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének, zenei nevelés az alapja a fejlesztő munkánknak.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan zenei anyag, melyet megismertetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel.

Az ének, zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, verselés, séták és kirándulások Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy énekes játékok játszására. A zenei kreativitás fejlesztése

(mozgás rögtönzés zenére, dallam, ritmusvariációk kitalálásának ösztönzése, stb.) az önkifejezés újabb csatornáját nyitja meg a gyermekek előtt.

Az óvodai ének, zene nevelésének jelentős hagyományai vannak. Anyaga a magyar népdalok, mondókák, népi gyermekdalok, ölbeli játékok és énekes játékok köréből kerül ki, melyek felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A gyermek zene iránti érdeklődésének felkeltése, a zenei anyanyelv befogadására való képesség megalapozása, valamint népi gyermekjátékdalok segítségével mozgásformák, táncmozdulatok elsajátíttatása.

Az ének, a ritmus, a mozgás segítségével összetett módon, kölcsönhatásban fejlődnek pszichikus funkcióik, testi képességeik, alakulnak szociális kapcsolataik, érzelmeik.

Az ének-zene, énekes játék hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére:

- különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása,
- a beszéd és a zenei hallás fejlesztése,
- a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javulása;
- az egyéni megszólalás bátorítása természetes játék helyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Az egészségesen fejlődő gyermekek óvodáskor végére:

- 10 dalt biztonságosan énekelnek csoportosan és egyénileg is;
- egyszerű dallamotívumokat tisztán énekelnek vissza;
- felelgetős játékok;
- ismerik a halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély éneklést;
- felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről;
- ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel;
- ismerik a mondóka, ének ritmusát, ütemét; ritmusmotívumokat visszatapsolnak;

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Ismernek egyszerű táncos, mozgásos motívumokat (dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás). Az énekes-, és dalos játékok játszása során gyarapodnak ismeretei, fejlődik testsémája, térbeli tájékozódása. Alakulnak szociális kapcsolatai, rögződnek szabályok, közösségi normák.

8.2.2.3. Rajz, mintázás, kézimunka

Ezek a manuális tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak (gyurmázás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás, agyagozás, batikolás). Segítségükkel alakul a gyermekek belső igénye az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek.

A feladat az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit, megismertessük a gyermekeket a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, az eszközök használatával. Ennek érdekében a gyermekek számára megszokott és elérhető helyen állnak rendelkezésre az anyagok, eszközök, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak.

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozások során fejlődnek a spontán beszéd formái: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése, stb.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Megszerettetjük a gyermekekkel az alkotó tevékenységet, fontos, hogy ez örömteli cselekvést jelentsen.

Az ábrázolás eszközeivel, megfelelő érzelmi hangulat, motiváltság megteremtésével lehetőséget biztosítunk a gyermeknek saját belső világának megjelenítéséhez, esetleges szorongásainak kivetítéséhez, oldásához.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- emberalakok, állatok ábrázolása, mintázása;
- papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás;
- önállóan díszítenek tárgyakat, az óvónő irányításával képesek változatos díszítőelemek és technikák alkalmazására;
- elképzelés után meseszereplők, meserészletek ábrázolása.

• **Sajátos nevelési igényű gyermekek**

A részére biztosított anyagokat, eszközöket megfelelően használja, kiválasztja a számára megfelelő, ezáltal fejlesztő tevékenységet.

Munkáiban megjelennek személyes vágyai, belső képei.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Úgy alakítsuk ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermek nyugodtan, kényelmesen dolgozhasson.
- Biztosítsunk minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtsunk lehetőséget a manuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítsük elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását Az óvónő javasolja, hogy a szülők otthon is adjanak gyermeküknek lehetőséget az ábrázolásra, s kész alkotásaikat őrizték, becsülik meg, örüljenek neki.
- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az SNI-s gyermekek fejlesztésére vonatkozó feladatokat, valamint az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg; a fejlesztést a gyógypedagógus irányítása alapján kell végezni.

8.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

8.3.1. Mozgás

Testnevelés, mindennapi testnevelés

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése fontos feladatunk, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakorlásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését Ezek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgás eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés hatását sem szabad figyelmen kívül hagynunk, ezért a mindennapi testnevelést lehetőség szerint a szabadban tartjuk Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk.

A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 10-20 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Az egyéni harmonikus személyiségfejlődés elősegítése a mozgásban rejlő gazdag képességfejlesztési és nevelési lehetőség által. A fejlesztésen túl elvünk, hogy a mozgás örömteli játékos feszültséget, oldó tevékenységet jelentsen a gyermek számára

Specifikusan megválasztott mozgásokkal az agy idegrendszeri fejlődésének, érésének tervezett elősegítése.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyerekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus,összerendezett mozgásának kialakulását
- A gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése.
- A motoros képességek fejlesztése.
- A vázizomzat fejlesztése, és lábboltozat erősítése.
- A helyes testtartás kialakítása.
- A mozgás és játékgigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében:

- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával az egymásra figyelés, az önfegyelem, az alkalmazkodás, kooperáció képességének fejlesztése.
- A mozgásformák megnevezésével a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése.
- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget – az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével - a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlatának feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz, ösztönözze őket a mozgásra, az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos eszközök, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek, valamint a gyermekek önálló szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Biztosítson lehetőséget az SNI-s gyermekek számára, hogy adottságaiknak és fizikai képességeiknek megfelelően bekapcsolódhassanak a mindennapi testmozgásba.

Az egészségesen fejlődő gyermeki személyiség jellemzői óvodáskor végére:

- életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek megfelelően végzi a gimnasztikai gyakorlatokat;
- az egyensúlyozás, járás, ugrás, futás változatos mozgásformáit jól ismeri;
- a labdakezelése, labdagyakorlatok végzése egyre biztonságosabb már ebben az életkorban.

- mozgása összerendezett és megfelelő ritmusúvá válik, teljesítőképessége növekszik;
- kitartó a mozgásban, melyet szeret és igényel;
- cselekvőképessége gyors, megfelelően fejlett a tér- és időbeli tájékozódó képessége;
- a szabályokat betartva játssza az egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyeket;
- megértik az egyszerű vezényszavakat, ismeri és helyesen alkalmazza a testnevelés egyes szakszavait;
- **Sajátos nevelési igényű gyermek**
Képes biztonságosan mozogni környezetében.

8.4. Óvoda - egyház

A szülők mindenkori igényei szerint, az egyházak képviselőivel, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait és az Országos Alapprogram ide vonatkozó irányelveit.

8.5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása

- városunk testvértelepüléseinek a magyar óvodákkal a már meglévő kapcsolatok erősítése
- feladataink
  - lehetőségekhez mérten szakmai napok szervezése, (látogatások) ezáltal lehetőség nyílik az intézmények szakmai munkájának kölcsönös megismerésére, közös hagyományaink ápolása
  - személyes találkozások hiányában az internetes kapcsolat kialakítása a testvérintézményekkel

9. Dokumentációs rendszerünk

- Az intézményvezető éves pedagógiai, működési terve
- A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja – csoportnapló
- Egyéni fejlődés, fejlesztési dokumentuma

9.1. A nevelés tervezése és időkeretei

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

A tervezésben tudatosan figyelembe vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a fejlődés dinamikája egy-egy területen más és más lehet. A nevelés és a tevékenységben megvalósuló tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósul meg.

Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges külön vázlatírás. Ennél fontosabb, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

A szülő kérésére az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a további fejlődéséhez szükséges fejlesztés feladatairól.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves nevelési-tanulási terv készítése /éves anyaggyűjtés/ - csoportnapló vagy anyaggyűjtési jegyzet.
- Kétheti nevelési-tanulási terv készítése - csoportnapló
- Heti rend és napirend összeállítása - csoportnapló
- A nevelőmunka folyamatos értékelése /január 31. és augusztus 31./
- A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése - TSMT felmérés

Az egyéni fejlettséget diagnosztizáló, helyzetelemző, tényfeltáró és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is.

- Az SNI-s gyermekek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célok megvalósulásának dokumentálása.

9.2. A fejlesztés módszere

A fejlesztés formáját a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek keretei között, vagy kötött formában kívánja elképzeléseit megvalósítani.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetbe meglévő problémával foglalkozzon.

9.3. A nevelés időkeretei

A heti rend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését, igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez.

A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a szabad játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A

napirend, ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható.

9.3.1. A napirend általános időkeretei

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A fenti időkeretek figyelembevételével ajánlott napirend:

- 7⁰⁰ - 8⁰⁰ - a gyermekek fogadása; szabadon választott tevékenység;
- 8⁰⁰ - 11 45 - játék, szabadon választott tevékenység; folyamatos tízórai; komplex, játékos tevékenységben megvalósuló tanulás; szenzomotoros mozgásfejlesztés mindennapos testnevelés séta, levegőzés, udvari játék;
- 11 45 - 13⁰⁰ - öltözködés, tisztálkodás; ebéd; teremrendezés; tisztálkodás, fogmosás;
- 13⁰⁰ -15⁰⁰ - délutáni pihenő;
- 15⁰⁰ - 17⁰⁰ - öltözködés, tisztálkodás; teremrendezés; uzsonna; játék, szabadidős tevékenység; a gyermekek hazabocsátása.

Hetente egy alkalommal a délelőtti folyamán egy óra keresztyén foglalkozás.

9.3.2. Hetirend

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A beszoktatás idején még nagyobb odafigyeléssel állítjuk össze a heti rendet, hogy a gyermekek szempontjából minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb legyen. Később, óvodáskor végére az összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermekek életének észrevétlen szabályzója legyen.

9.4. A nevelés általános tartalma és maximális időkeretei

<i>Hét napjai:</i>	<i>Időtartam: 10-15-20 perc</i>	<i>Időtartam: 30-35 perc</i>
Hétfő	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Művészeti tevékenység

Kedd	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Matematika
Szerda	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Művészeti tevékenységek
Csütörtök	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Természet - társadalom - ember
Péntek	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Mozgás - testnevelés

- A 3-4 éves korú gyermekeknél a mindennapi testnevelés és minden egyéb tevékenység kötetlen formában történik.
- A 4-5 éves gyermekeknél heti egy kötelező testnevelés, a többi napokon mindennapi testnevelés délelőtti folyamán. Minden nap vers, mese, mondóka és egy komplex tevékenység szervezése valósul meg.
- Az 5-6-7 éves gyermekeknél heti kétfő kötelező testnevelés, a többi napokon mindennapi testnevelés délelőtti folyamán. Minden nap vers, mese, mondóka és egy komplex tevékenység megszervezése történik.
- A hetirend kialakítása a csoportvezető óvodapedagógus feladata, a fenti táblázat csupán általánosságban foglalja össze a feladatokat. Számítalan variációval az adott óvodai csoport gyermeki igényeinek, képességeinek figyelembe vételével nem csupán a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is változtathatóak.

9.5. Csoportszervezés

A beiratkozó gyermekek összetétele és az egy óvodai csoport miatt, vegyes életkorú gyermekcsoportok kialakítását is biztosítjuk

Az Alapító Okiratunkban meghatározott típusú SNI-s gyermekek jelentkezése esetén - a csoportszervezés alkalmával - figyelembe kell vennünk, hogy az egy csoportba kerülő SNI-s gyermekek létszáma nem haladhatja meg az összcsoportlétszám 10 % - t .

10. Gyermek és ifjúságvédelem

A gyermekvédelmi munka óvodánk minden pedagógusára nézve kötelező feladat, melyet az 1997. évi XXXI. Törvény előírásainak megfelelően látunk el. Örökünk a gyermeki jogok felett, biztosítva ezzel a gyermekek mindenek felett álló érdekét.. Az elsődleges és a veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése gyors ügyintézés és diszkréciót igényel az óvónőktől.

Célunk: a prevenció, a segítségnyújtás, az esélyegyenlőtlenség csökkentése, az egyenlő hozzáférés biztosítása, a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése, amely részünkről megértő emberi magatartást, támaszkodást igényel.

Alapvető nevelési módszerünk a tapintatos, személyes kapcsolattartás, az egyéni bánásmód és a családi nevelés gyermek iránti felelősségérzetének erősítése.

A gyermeki jogok védelme érdekében az intézmények és az intézményben dolgozó személyek:

- kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A gyermekbántalmazás, vagy elhanyagolás magában foglal minden olyan fizikai, érzelmi bánásmódot, melynek eredménye a gyermek egészségének, fejlődésének, méltóságának valós, vagy potenciális sérülése. A gyanújelek jelentős részét az óvodapedagógus észleli, melyről jelzést ad a gyermekvédelmi felelősnek, óvodavezetőnek, aki továbbítja a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

A gyermekvédelmi esetek feltérképezésének szempontjai:

- a gyermek környezete,
- családi háttere,
- veszélyeztető tényezők.

A veszélyeztetett gyermek nyilvántartásba vételének szempontjai:

- rossz családi légkör, tartós feszültség a családtagok között;
- a család szorongatott, megoldhatatlannak látszó rossz szociális helyzete, társadalmi hátránya;
- alkoholizálás, droghasználat, egyéb szenvedélybetegség – függés;
- agresszivitás;
- túl fiatal szülő;
- a szülő maga is bántalmazott volt;
- a szülő depressziója, szorongása;
- egyéb személyiség torzulással járó pszichés eredetű betegség;
- felbomlott házasságok, kapcsolattartási problémák;
- a szülő pozitív családmodelljének hiánya;
- erkölcstelen családi környezet, bűnöző családi helyzet.

Feladata:

- kapcsolattartás a rábízott feladat ellátása érdekében a gyermekjóléti szolgálattal;
- kapcsolattartás az óvodások szüleivel;
- kapcsolattartás az óvodavezetővel;
- szükség szerint gyámügyi előadóval, védőnővel, gyermekorvossal, szociális iroda dolgozóival és a Nevelési Tanácsadó szakembereivel;

- nyilvántartja a veszélyeztetett gyermekek körét;
- figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek életmódját, életvitelét;
- rendszeres konzultációt folytat a gyermek csoportjához tartozó óvónővel a gyermek fejlődését, viselkedését illetően;
- havonta beszámol a gyermekvédelmi munkáról az óvoda vezetőjének;
- szükség szerint családot látogat;
- év végi beszámolót készít;
- írásban jelzi az észlelt problémát a gyermekjóléti szolgálat és az óvodavezető felé.

A gyermek bántalmazás gyanújakor, jelzés esetén:

- azonnali kapcsolatfelvétel a gyermekkel és családjával;
- orvosi szakvélemény, látlelet kérése arról hogy baleset, bántalmazás vagy egyéb történt-e, egyidejűleg megtudni, hogy a gyermeknél korábban tapasztaltak-e hasonlókat, és mit tettek;
- a gyermek szűkebb és tágabb környezetének feltérképezése személyes kapcsolatfelvétel útján
- az eset dokumentálása és minősítése a jelzés felvételétől kezdve;
- a minősítés alapján a szükséges intézkedések megtétele.

11. Óvodánk kapcsolatrendszere

• Óvoda-család

Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermekeiket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Intézményünkben arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, a programunk célját, feladatát. Minden lehetőséget megadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük.

Az óvoda és a család kapcsolatának alapelvei

- Az inkluzív nevelés értékeinek közvetítése direkt és indirekt módon (előadás, vitaindító cikkek ajánlása, faliújságra helyezése).
- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal.

- Egyenrangú nevelőpartneri viszony szorgalmazása, a gyermek fejlesztésében az óvónő legyen a szülő támasza.
- A családi és óvodai élet folyamatosságának biztosítása.
- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermekre gyakorolt hatás erősítése
- A szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése.
- Az óvodai és a családban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- Az egyéni igények, szokások figyelembe vétele.
- Az előítéletek kiküszöbölése.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával.
- Az óvoda a gyermek és a program érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.

Kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás: az első személyes kapcsolat felvétele.
- Családi nevelési szokások megismerése.
- Óvodakezdés: szülő-gyermek kapcsolat megismerése, közös játék, tevékenység szülővel – gyermekkel.
- Szülői értekezletek: pedagógiai, egészségügyi előadások, olyan témában, amelyek kapcsolódnak értekezleteink témáihoz.
- Nyílt napok szervezése: a szülők megismerhetik gyermekük óvodai életét.
- Fogadóóra (közösen egyeztetett időpontban): egyéni eszmecsere az aktualitásnak megfelelően.
- Közös ünnepek: farsang, anyák napja.
- Munkadélutánok: meghitt, bensőséges hangulatban együtt készülünk az ünnepre (mikulás, karácsony, farsang).
- Családi kirándulások.
- Nyitott nap: kapcsolatfelvétel leendő szülőkkel, gyermekekkel
- Kulturális rendezvények, közös programok: gyermeknap, sportnap, jótékonyági bálak.

• Óvoda-iskola

Célunk, hogy az iskola ismerje meg azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy környezetünkben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek és képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Megkönnyítve ezzel a gyermekeknek az iskolai átmenetet. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Alapelvek

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása.
- A kölcsönös nyitottság érvényesülése.
- Egymás munkájának, programjának megismerése.
- Kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel induljon iskolába.

Együtműködés formái:

- Iskolába lépés előtt közös szülői értekezletek
- Leendő elsősztályos tanítók látogatása az óvodában
- Iskolába menők megismerkednek az iskolával ill. a tanító nénikkel.
- A volt nagycsoportosokat meglátogatjuk az iskolában.
- Közös részt veszünk egy- egy kulturális műsoron

- **Kapcsolat közművelődési intézménnyel**

Együtműködés formái:

- Könyvtárlátogatások, mesedélutánok, zenehallgatás.
- Gyermekműsorok
- Gyermekfoglalkozások
- Bábszínház, színház látogatások

- **Kapcsolat egészségügyi szervekkel**

Védőnő, orvos, fogorvos, gyermekjóléti szolgálat.

Együtműködés formái:

- Évente orvosi vizsgálat minden csoportban
- Hallás, látás vizsgálat
- Évenként fogorvosi szűrés
- Tanköteles korú gyermekeknek iskola alkalmassági vizsgálat
- Alkalmanként esetmegbeszélések

- **Kapcsolat szakmai szervekkel**

- Nevelési Tanácsadó
Szükség esetén.
- Szakértői Bizottság
- Utazó fejlesztő pedagógus
Minden héten jön az óvodába.
- Idősek napközi otthona
Évente két alkalommal köszöntik a gyermekek az időseket, Karácsonykor és Anyák napján.
- Katolikus, református egyház
Karácsonykor és Pünkösöd alkalmával látogatunk el mindkét templomba a szülőkkel együtt közös misén is részt veszünk.

12. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja

Kulcsszereplő az óvodapedagógus.

Az, hogy a pedagógus milyen módon viszonyul a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családokhoz, meghatározó a nevelési-oktatási folyamat eredményességében. Ahhoz, hogy a pedagógus, nevelési segítséget tudjon nyújtani, nemcsak megfelelő kompetenciákkal kell rendelkeznie, hanem olyan elfogadó attitűddel kell bírnia, ami segíti a gyermekek fejlődését.

A sajátos nevelési igényű gyermek inkluzív óvodai nevelésének sikere a másságot elfogadó környezet, a sérülés specifikus személyi, tárgyi feltételek, megteremtésével szolgálja, elősegíti a harmonikus személyiségfejlődést.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján:

- Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus, vagy organikus okra vissza nem vezethető tartós, és súlyos rendellenességével küzd.

Az integrációs nevelés a gyerekek számára lehetőséget ad az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére és elfogadására. Az a kisgyerek, aki már az óvodában megéli, hogy egyik társa halláskészüléket, másik szemüveget visel, nehezebben jár, nehezen formálja a hangokat, természetesen fog viszonyulni később, felnőttként is a mássághoz.

Feltétele

A sérült gyerekek számára eredményeiket értékelő, másságukat elfogadó, fejlődésüket elősegítő, környezetet alakítunk ki.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztését megfelelő képzettségű szakember (gyógypedagógus) látja el, aki együttműködik az intézmény pedagógusaival.

Olyan speciális eszköztárt biztosítunk, mely a gyerekek fejlődését pozitív irányba segíti.

Lehetővé tesszük a környezet pontosabb észlelését és gazdagabb motoros megtapasztaltatását.

A gyerekek fejlettségének és életkorának megfelelő hatékonyabb tevékenységeket, tanulási formákat biztosítunk.

Olyan környezetet alakítunk ki, melyben a tolerancia, a másság elfogadása érvényesül.

A gyerekek adottságait, képességeit, figyelembe véve törekszünk az egyéni bánásmód és az optimális fejlődés lehetőségének biztosítására.

A nagymozgás fejlesztéséhez szükséges eszközöket (trambulín, billenő talp, mászóka, tányérhinta, stb.) biztosítjuk a gyerekek számára.

A finommotorika fejlesztéséhez szükséges eszközöket (gyurma, gyöngyök, papírok, olló, stb.) valamint az észlelés pontosabb működését segítő (látott, hallott, tapintott, mozgásos, stb.) fejlesztő játékokat biztosítunk a napi tevékenységek folyamán.

Biztosítjuk a mozgásos tevékenységekhez szükséges helyet és eszközöket a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Célja

Célunk pedagógiai hitvallásunk szellemében, egyéni képességekhez igazodó fejlesztéssel, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséggel rendelkező gyermekek nevelése.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a gyermekre jellemző sajátosság figyelembe vételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

Olyan sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése, akik a *szakértői vélemény alapján a többi gyerekekkel együtt nevelhetők*.

AZ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyerekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése.

Feladata

Fontos, hogy a gyerekek és a környezetük megszokják, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek igénye, kötelessége és lehetősége is ugyanaz, mint a társaik többi tagjának.

Olyan személyes példaadás biztosítása, melynek hatására a gyerekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát.

A szakszolgálat felméréseinek eredményeire alapozva, egyénre szabott fejlesztési terv kidolgozása, a fejlődési naplóban történő rögzítése.

Sajátos nevelési igényű gyerekek integrált neveléséhez, az integráció sikerességéhez bizonyos fokú szegregációt biztosítunk. A szegregáció a sérült gyerekek egyéni fejlesztését, megsegítését szolgálja a megfelelő szakember segítségével.

Tartalma

A testséma alakulásának, a testrészek differenciált megismerésének elősegítése, a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül. Értelemfejlesztő szabályjátékok, társasjátékok, kártyajátékok, logikai játékok szervezése, a részképesség zavarok enyhítése érdekében. Megteremtjük a lehetőségét a közvetlen ismeret- és tapasztalatszerzésnek. Kialakítjuk a pozitív érzelmi viszonyt a probléma helyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

Szabályjátékok segítségével alakítjuk a feladattudatot, feladattartást, szabálykövetést.

Biztosítjuk a nagyméretű tükröt a testséma, a testfogalom, önmaga felismerése, és az oldaliság alakításához.

Egyéni fejlesztés: a fejlesztő szakember (gyógypedagógus, logopédus) külön helyiségben foglalkozik a gyerekekkel, főként, amikor a gyermek nem képes kis csoportokban sem együtt dolgozni társaikkal, figyelmük nagyon csapongó, fejlődési ütemük nagyon eltérő. Az egyéni fejlesztés fejlesztési terv alapján azokra a funkciókra, képességekre terjed ki, amelyek elmaradást vagy zavart mutatnak.

Mikrocsoportos fejlesztés: a fejlesztő szakember 2-3 hasonló problémákkal küzdő gyerekekkel foglalkozik. Ebben a tevékenységformában már a gyerekek képesek együtt dolgozni, figyelmesek egymás iránt, örülnek egymás sikereinek.

Fejlesztés az óvodai csoportban: a fejlesztést végző óvónő, fejlesztőpedagógussal, gyógypedagógussal együttműködve, azok útmutatásai alapján-fejlődést elősegítő játékos módszerek alkalmazásával végzi munkáját.

Fejlesztés otthon: fejlesztés fontos részét képezi a szülőkkel való együttműködés. Fel kell tárni a szülők előtt a gyerekek állapotát, minden kérdésükre őszintén válaszolunk. Éreztetjük a szülőkkel, hogy a gyerekek optimális fejlődésük érdekében nekik is van tennivalójuk, ötletekkel segítjük az otthoni fejlesztést.

A fejlesztés során arra törekszünk, hogy olyan készségek és képességek (teljesítmény igénye, nagyobb kitartás, jó beszédkészség, problémaérzékenység, stb.) alakuljanak ki, amelyek az iskolai beváláshoz szükségesek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- a fogyatékoság típusának és mértékének figyelembevételével önmagához képest fejlődjön
- a sérülés arányában legyen alkalmazkodó képes
- törekedjen önállóságra, együttműködésre
- legyen képes önmagát elfogadó beilleszkedésre
- személyisége oly mértékben fejlődjön, hogy képes legyen az iskolai élet megkezdésére

13. Tehetséges gyerekek

Tehetségen azt a velük született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely a gyermeki tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tudnak létrehozni.

Vannak gyerekek, akiknél már fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak. Ebben a korban a tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk.

Feltétele

Több teret, időt, lehetőséget kell hagynunk a gyerekek spontán érdeklődéséből fakadó tapasztalásnak, ismeretszerzésnek, melyet okos irányítással kell terelgetni.

Célja

A tehetséges gyerekek „erős” oldalának fejlesztése mellett, a tehetségével összefüggő gyengébb területek erősítése, olyan légkör megteremtésével, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti.

Feladata

Feladatunk, hogy lehetőséget kínáljunk fel a gyerekeknek, had fedezhessék fel önmagukat minden téren.

A lehetőségeinkhez képest fordítsunk kellő figyelmet, nyújtsunk több ismeretet. Mindezt úgy, hogy a gyerekek természetes kíváncsiságára hagyatkozunk. Rá kell nevelnünk a gyermekeket, hogy keressék az összefüggéseket, ismereteik minél komplexebbek legyenek.

Egy- egy ismeretanyagot minél több oldalról, több megközelítésben „járjunk körül” a gyerekekkel, hogy megtalálják a saját útjukat, az ismeretek minél több megerősítést kapjanak.

Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk a logikai gondolkodás fejlesztésére- képességeiktől függetlenül, de nem figyelmen kívül hagyva. Differenciált feladatokkal fejlesszük a kiemelkedő területeket, illetve a szülőknek nyújtunk megfelelő segítséget. A szülők figyelmét ráirányítjuk a gyerekek jobb képességeire, a kiemelkedő képességű gyerekek esetében kérjenek a szülők szakemberektől segítséget.

14. Keresztyén nevelés

Célja

Hivatásunkat Isten tanítását elfogadó emberként végezzük, s ily módon az Egyház, a család és a társadalom javát szolgáljuk. Az óvodában a nevelésnek és oktatásnak összhangban kell lennie a keresztyén tanítás elveivel, a munkatársaknak pedig ki kell tűnniük helyes magatartásukkal és becsületes életükkel.

Minden keresztyén ember számára a forrás Isten ígéje. Az ige birtokában a gyermek gazdag lesz, nem szenved hiányt, mert az ige az élet az igazságosság, világosság, üdvösség, öröm, szabadság, bölcsesség, erény, kegyelem, dicsőség.

Cél az összetartozás, az egymásra figyelés, az önfegyelem és felelősség tudat fejlesztése. Minden egyes gyermek külön személyiség. A gyermekek közötti kapcsolatokat ápolni, erősíteni kell.

„Nem csak kenyérrel él az ember, hanem igével, ami Isten szájából származik” /Máté 4,4/

Feladata

A három - hét éves gyermekeket képessé kell tenni a hit befogadására.

Meg kell tanítani őket rácsodálkozni a teremtett világra és a benne végbemenő változásokra.

A keresztyén nevelést felvállaló óvoda, mint minden más óvoda arra a célra van „rendelve”, hogy kritikusan és módszeresen átadja műveltséget, és ez által a teljes emberi személyi kifejlődésén munkálkodik.

Biztosítani kell mindazokat a feltételeket (személy, tér, idő, eszköz...) amelyek a célok megvalósításához szükségesek.

Az óvoda arculatából adódóan és az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaira építve az egész napot át tudja hatni a keresztyén lelkiség. A hitoktatás lényege, hogy valamennyi nevelési területen fel kell fedeztetni a keresztyén erkölcsi értékeket és normákat- a hit felé nevelés lehetőségeit.

A keresztyén óvodai nevelés alapelvei:

- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök,

- azaz kompetenciák (együtműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez,
- a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- Az erkölcsi normarendszer megalapozásában a helyi program szellemiségével összhangban kiemelten fontos értékek hangsúlyozása.

A fentiekre épülő nevelési koncepciónk:

- Minél korábban beépíteni a gyermekek személyiségébe azokat a lelki és érzelmi elemeket, melyek képesé teszik őket arra, hogy az élet kemény realitásai között is a felszínen maradjanak.
- A mindennapok során meghatározott igényként jelentkezik a szülők részéről az a kérés, hogy az egyházi nevelés vállalja fel azoknak az igazságoknak a megfogalmazását, azoknak az egyetemes emberi értékeknek a közvetítését, melyek gyermekeik életének szilárd alapjai lehetnek.
- Ebben az életkorban kell kialakítani a gyermekekben a készséget arra, hogy később a számára éltető közösséget megtalálja, és ne alakuljon ki benne olyan szemlélet, mely tagadja az örök emberi értékeket.
- A Biblia ilyen tájékozódást és maradandó értékeket nyújt. Olyan valóságokat tár fel a gyermekek előtt, melyek az oktatási anyagból kimaradnak. Mi is ezt a maradandó értéket kívánjuk oly módon gazdagítani, hogy a gyermekek személyisége ebben a nevelési rendszerben minél inkább kiteljesedjék.
- A gyermekben megvan a cselekvésnek és a világ megismerésének a vágya. Meggyőződésünk, hogy a gyermek saját tevékenysége, saját tapasztalatai által tanul.
- A gyermekek a gyakorlatban sajátítják el az együttélés, az egészséges életmód, a környezet védelmének szabályait, a jó szokásokat, a rend szeretetét.
- Fontos a gyermek függetlenségének biztosítása. Legfontosabb feladat az érzelmi nevelés, elsősorban a *SZERETET*.
- Minden egyes gyermeknek éreznie kell, hogy a pedagógus ott van a háttérben, bármikor hozzáfordulhat segítségért, megvédi játékának, foglalkozásának nyugalmát.
- A gyerekek megszokják, hogy ne zavarják egymást, segítsenek társaiknak. Megtanulják a problémák békés megoldását, egymás másságának megértését, értékeinek megbecsülését, esetleges gyengeségeik elfogadását, elnézését.
- A pedagógus minden egyes gyermek teljesítményét saját előző teljesítményéhez méri és értékeli. Nem az eredmény a fontos, hanem az igyekezet, a tevékenység. Így a gyermekeknek nem lesznek kudarcélményeik.
- Alapszabály, hogy egymást nem szabad zavarni, bántani, nem szabad rombolni.
- Egymás eredményeinek örülni, segíteni csoportjainkban általános szokássá kell, hogy váljék.

A szeretet a kreativitás forrása. Az önállóan elvégzett munkálatok, tevékenységek fejlesztik önállóságukat, feladat – és kötelességtudatukat, kitartásukat, állhatatosságukat. A tudás forrása a gyermek tevékenysége során szerzett tapasztalat.

Játék közben, játék által is tanulnak, dolgoznak, problémákat oldanak meg, magatartásformákat, felnőtt szerepeket gyakorolnak, megtanulnak irányítani, egymáshoz alkalmazkodni, fejlődik beszédképességük, figyelmük, emlékezetük, képzeletük. Valójában a kisgyermek életében a játék, a munka és a tanulás nem egymástól különálló folyamatok vagy tevékenységek. A játék által is tanulnak, munka közben is játszanak, sőt a munkát és a tanulást is sokszor játékként élik meg

Fő szempont, a nyugodt, békés légkörben, egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekek nevelése. A pedagógus magatartásával és a környezettel biztosítsa az egészséges életvitelt, a gyerekek szocializációját, képességeik differenciált fejlesztését, érzelmi világuk gazdagítását, a szép iránti vonzalmuk kialakítását. Saját tapasztalatuk alapján tegyenek szert minél biztonságosabb alapvető ismeretre, problémamegoldó gondolkodásra. Leljenek örömet az ismeretszerzésben, a kreativitásban, önmaguk fejlesztésében. Ismerjék, szeressék és védjék a természetet. Vegyék észre mindenütt a szépet, tudjanak gyönyörködni a művészeti alkotásokban. A kölcsönös megértés és szeretet, az interakciók, önmaguk és egymás megismerésének, közös élményeknek eredményeképpen alakítsanak ki harmonikus gyermekközösséget. Legyenek boldog gyerekek!

Az óvodapedagógus feladatai a keresztény nevelés megszervezésében:

- A nevelést a keresztyén erkölcsi értékekre és normákra kell alapozni, ezért az erkölcsi nevelés hangsúlyozott szerepet kap.
- Étkezések előtti és utáni imádkozás.
- Minden reggel Isten segítségét kérjük a napi feladatok ellátáshoz.
- Délután megköszönjük az erőt, amit kaptunk.
- Beteg óvodai társainkért, a gyermekek beteg szüleinek gyógyulásáért való imádkozás.
- Bizalommal teli, őszinte óvodai légkör.
- Heti egy alkalommal keresztyénfoglalkozás, gyertyagyújtás mellett a tanmenet szerint.
- A gyermek első ilyen tapasztalatait a családban, majd az óvodában szerzi. Az óvoda feladata, hogy pozitív erkölcsi tapasztalatokhoz juttassa a gyermeket.
- Önzetlenség, segítőkészség, együttérzés, igazmondás, jót tevés, szelídség, és segítséget adjon a negatív tapasztalatok, irigység, közömbösség, harag, durvaság által kialakult magatartás korrigálására.
- A gyermek nem a vele szemben támasztott szóbeli követelmények nyomán lesz olyan, amilyennek szeretnénk, hanem az őt nevelő felnőttek példájának hatására, erre törekedjen az óvodapedagógus is.
- A program hiteles megélése, a pedagógus keresztyén hitbeli meggyőződése, megélése a mindennapokban elengedhetetlen.

""Ti atyátok ne ingereljétek gyermekeiteket hanem neveljétek azokat az Úr tanítása és intése szerint.""/Efezus 6.4//

15. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyik mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához. melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

a./ A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b./ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik./ Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának./ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél: az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,

c./ megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

d./ A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érhetően folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán –és mássalhangzókat / a fogváltással

is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek/; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé tesz.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az öt éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A *sajátos nevelési* igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett *pedagógiai munka* mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait, az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

16. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

1. A Helyi Óvodai Nevelési Program érvényességi ideje

- A nevelőtestület határozata alapján: 2018 szeptember 01. - 2024. augusztus 31.

2. A Helyi Óvodai Nevelési Program felülvizsgálata

- Az óvoda nevelőtestülete 2022. augusztus 31.-ig felülvizsgálatot tart, és ennek eredményeképpen módosítja/hatja a Helyi Óvodai Nevelési Programot.

3. A Helyi Óvodai Nevelési Program módosításának lehetséges indokai

- ha a vonatkozó jogszabályokban változás áll be,
- hálózatbővítés, leépítés,
- szervezeti átalakítás,
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol,
- ha a nevelőtestület legalább 1/3 – a módosításokra vonatkozó javaslatokat nyújt be (a javaslat elfogadásának feltétele a nevelőtestület 50%+ 1 igenlő szavazata).

4. Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

6. A Helyi Óvodai Nevelési Program elérhetősége és nyilvánosságra hozatala

- A megismerhetőség folyamatos biztosításának érdekében a Helyi Óvodai Nevelési Program az intézmény épületében a szülők faliújságján az egész nevelési év során megtekinthető.

7. A Helyi Óvodai Nevelési Program hatályba lépése

- A Helyi Óvodai Nevelési Program 2018. szeptember hó 01.napján lép hatályba.
- A hatályba lépést követően az intézmény valamennyi dolgozója óvodai nevelő munkáját a Helyi Óvodai Nevelés Program alapján végzi.

17. Legitimációs záradék

Jelen módosítás alapja a 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és a 363/2012 (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

Az intézmény Nevelési Programját az intézmény vezetőjének előterjesztése után a nevelőtestület 2018. augusztus 28. napján elfogadta, a Szülők Közössége véleményezte.

Az óvodai szülői szervezet (közösség) az óvodai Nevelési Programhoz az egyetértését 2018. augusztus 28. napján megadta.

Kelt: 2018. augusztus 28.

Szentkuthy Judit
.....
szülők képviseletében

A Nevelési Programot a nevelőtestület 2018. augusztus 28. napján elfogadta.

Erdős Éva Éva
.....
nevelőtestület képviselője

Lelkes Gabriella
.....
nevelőtestület képviselője

Andrási-Csáki Ildikó, a Pitypang Óvoda vezetője az intézmény Nevelési Programját 2018. augusztus 28. napján jóváhagyom.

Kelt: *2018.08.28.*
.....
PITYPANG ÓVODA
6078 Jákabszállás, Dobó u. 23.
Móly: 06-20-425-89
Adószám: 18400002-1-03
Lelkes Gabriella
.....
óvodavezető Bankszámla: 11732002-20414292

A Pitypang Óvoda Nevelési Programját a fenntartó jóváhagyta.

Kelt: *2018.08.28.*
.....
**PITYPANG KIRÁGAI
OKTATÁSI ALAPITVÁNY**
Schaff Nóra
.....
fenntartó aláírása
Dobó I. u. 23.
Adószám: 18366044-1-03
Bszsz.: 11732002-20412829

18. FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1) A jakabszállási Pitypang Napközi Otthonos Óvoda Helyi Programja a 2010 - ben íródott program is.
- 2) Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet, s az azt módosító 255/2009.(XI.20.) Kormányrendelettel összhangban;
- 3.A sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) óvodai nevelésének irányelvei
2/2005.(III.1.) OM rendelet
- 3) Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 1989.
- 4) Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Miskolc 1996.
- 5) Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. JNSZM Ped. Int. 1997.
- 6) Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához Szolnok, JNSZM Pedagógiai Int. 1983.
- 7) Zilahi Józsefné: Mese-vers az óvodában I. Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
- 8) Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában Alex Typo Bp. 1992.
- 9) Forrai Katalin: Ének az óvodában EDITINO MUSICA Bp.1974.

19. Eszközjegyzék

A nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
3. számú melléklet a 11/1994.(VI.) MKM rendelethez

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
I. Helyiségek		
Csoportszoba	Gyermekcsoportonként 1	1
Egyéni fejlesztő szoba	1	1
Játszóudvar	Óvodánként 1	1
Gyermeköltöző	Csoportonként 1	1
Gyermekmosdó, WC	Csoportonként 1	1
Felnőtt öltöző	Óvodánként 1	1
Nevelőtestületi szoba	Óvodánként 1	Jelenleg nincs.
Óvodavezetői iroda	Óvodánként 1	-
Óvodavezető-helyettesi szoba	Óvodánként 1	-
Orvosi szoba	Óvodánként 1	1
Tálaló konyha	Óvodánként 1	1
Felnőtt mosdó, WC	Óvodánként 1	1
Szertár	Óvodánként 1	1
II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai		
1. Csoportszoba		
Óvodai fektető	Gyermeklétszám szerint 1	25
Gyermekszék	Gyermeklétszám szerint 1	30
Gyermekasztal	Gyermeklétszám szerint	7
Fényvédő függöny	Ablakonként 1	Ablakonként 1
Szőnyeg	Csoport nagyságától függően	2
Játéktartó szekrény vagy polc	Csoportszobánként 3	3
Fektető tároló	Csoportonként 1	-
Élősarok állvány	Csoportonként 1	-
Hőmérő	Csoportonként 1	1
Eszköz-előkészítő asztal	Csoportonként 1	1
Textiltároló szekrény	Csoportonként 1	1
Szeméttartó	Csoportonként 1	1
2. Tornaterem		
Tornapad	Óvodánként 2	1
Tornaszőnyeg	Óvodánként 1	1
Bordásfal	Óvodánként 2	1
Többfunkciós mászó készlet	Óvodánként 1	1

3. Egyéni fejlesztő szoba		van
Tükör	1	1
Asztal	1	1
Szék	6	8
Szőnyeg	1	1
4. Játszóudvar		
Kerti asztal	Csoportonként 1	1
Kerti pad	Csoportonként 2	2
Babaház	Óvodánként 1	1
Udvari homokozó	Óvodánként 1	1
Takaróháló	Óvodánként 1	1
Mozgásfejlesztődést segítő eszközök a gyermekek 30%-ának megfelelő arányban		Ezek vannak
- Udvari labda	Óvodánként 15-25	
- Dömpér	10-15	
- Homokozó készlet	30-45	
- Játékmotor		
- Kisbicikli		
- Hinta	5-6	
- Mászóka, csúszda	2	
- Roller	5-6	
- Forgódob		Megvannak
- Labdarúgó kapu hálóval	2	
- RO-TI-KOM		
- Futball labda	2	
- fatalicskák	2	
- faszekerek		
5. Óvodai vezetői iroda		nincs
Íróasztal és szék	1-1	van
tárgyalóasztal		-
szék	2	
telefon	1	van
könyvszekrény	1	
Iratszekrény	1	van
számítógépasztal	1	
Számítógép és nyomtató	1	van
Szkenner	1	-
6 . Nevelőtestületi szoba	1	nincs
szék	Pedagóguslétszám figyelembevételével	
Könyvtári dokumentum, pedagógiai szakirodalom	150	25
Könyvszekrény	1	2
tükör	1	van
Fénymásoló	Óvodánként 1	-
8. Orvosi szoba	Berendezése a 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet	van

	előírásai szerint	
9. Gyermeköltöző		
Öltözőrekesz, ruhatároló, fogas, cipőtároló	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével
öltözőpad	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével
10. Gyermekmosdó, WC		
Törülközőtartó	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével
falitükör	Mosdókagylónként 1	3
hőmérő	Mosdónként 1	1
Rekeszes fali polc	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével
Zárható vegyszeres szekrény	Mosdónként 1	1
III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések		
Tisztálkodó felszerelések	Mosdókagylónként	Folyékony szappantartó, körömkefe
Törülköző	Felnőtt és gyermeklétszám szerint	Felnőtt és gyermeklétszám szerint
Abrosz	Asztalonként 1	1
Takaró	Gyermeklétszám szerint 1	1
Ágyneműhuzat	Gyermeklétszám szerint	1
IV. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		
Szennyesruha tároló	Óvodánként 1	1
Mosottruha-tároló	Óvodánként 1	1
mosógép	Óvodánként 1	1
vasaló	Óvodánként 1	1
szárítóállvány	Óvodánként 1	1
Takarító eszközök	Óvodánként 1	1
Kerti munkaeszközök	Óvodánként 1	1
hűtőgép	Óvodánként 1	1
porszívó	Óvodánként 1	1
Takarítógép	Óvodánként 1	nincs
	1	
V. Nevelőmunkát segítő játékok, játékeszközök		
Bábok, dramatizálási kellékek, barkácsolás eszközei	Csoportonként 1 készlet	van
Mozgásfejlesztő eszközök: karikák, labdák, szalagok, babzsák, tornabot, egyensúlykészlet, kendők, tornaszőnyeg, zsámoly, ugrálókötél, függeszthető sportszerek	Óvodánként egy csoportra való készlet	Van
Trambulin	Óvodánként 1	van

Ének-zene, énekes játékok eszközei: furulya, metalofon, dob, cintányér, triangulum stb.	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
Az anyanyelv fejlesztésének eszközei: képeskönyvek, diafilmek, kártyák, fejlesztő játékok, diavetítő, vetítövászón	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreatív fejlesztő anyagok	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás,) kézimunka, anyagok, eszközök	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
A természeti, emberi, tárgyi-környezet megismerését elősegítő eszközök	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Gyermeklétszám figyelembevételével	van
2. A nevelőmunkát segítő eszközök:		
Televízió	Csoportonként 1	van
DVD-lejátszó	Óvodánként 2	van
Magnetofon	Csoportonként 1	nincs
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	A fejlesztésben résztvevő gyermekek létszáma szerint	van
VII. Egészség és munkavédelmi eszközök		
Ételminta-vétel készlet	Óvodánként 1	15
Mentőláda	Óvodánként 1	Közegészségügyi előírások szerint van
Gyógyszerszekrény	Óvodánként 1	Közegészségügyi előírások szerint
Munkaruha		Előírás szerint
Védőruha		Munkavédelmi szabályzat szerint